

Aktiivõppemeetodid usundiõpetuses

Olga Schihalejev

Tartu Ülikooli Kultuuriteooria tippkeskuse ja Eetikakeskuse teadur

Ulvi Uutar

EELK Põltsamaa koguduse laste- ja noortetöö juht

(Alloleva artikli aluseks on Olga Schihalejevi ja Ulvi Uutari artikkel “Metoodilisi juhatusi religiooniõpetuse tundides” (kogumikust Religiooniõpetuse õpetamisest, 2007), kuhu kirjutas uusi ainekavale vastavaid näiteid Ulvi Uutar)

Sissejuhatus

Me ei õpeta ainet, vaid õpilast.

Õpetamist ei saa eraldada õppimisest, õpetamise eesmärk on õppimine. Oma õpetajatöös tahame kasutada meetodeid, mis oleksid ühtaegu põnevad ja õpetlikud. Siiski, õppemeetodid on (kõigest) vahendid, mis võimaldavad õppijaid juhtida saavutama paremaid õpitulemusi.

Pole olemas õppemeetodeid, mis töötaksid alati hästi ning teised, mis kunagi ei sobiks, vaid iga õppemeetodit tuleb vaadelda tema sobivuses püstitatud õppe-eesmärkidega. Kuna meetodid on vaid vahendid püstitatud eesmärkide saavutamiseks, tuleb enne läbi mõelda, milliseid õpitulemusi õpilastelt oodatakse ning alles seejärel valida meetodid, mis antud õpilasarühma silmas pidades kõige tõenäolisemalt neid eesmärke täidavad. Siinjuures pole väheoluline, millised vahendid ja oskused on õpetaja käsutuses. Seega, õppetöö planeerimine ei koosne ainult õppematerjalide ja õppetöö ettevalmistamisest, vaid ka õppeprotsessi planeerimisest – kuidas luua huvitav ja turvaline õpikeskkond, mis lisaks teadmiste omandamisele arendab õpilase eneseväärikust ja –usaldust, iseseisvust ja loovust.

Tunni eesmärgistamine võib lähtuda B. Bloomi taksonoomiast või mõnest muust teoreetilisest alusest. Nõnda Bloomi teooriast lähtudes võib tunni eesmärgiks olla faktiliste teadmiste omandamine, õpitu mõistmine või ideede kasutamise oskus, koostisosadeks liigendamise oskus, uute tervikute loomine probleemide looval lahendamise käigus, põhjendatud otsuste langetamine mingi lahenduse või idee suhtes. Samuti võivad eesmärgid olla laiemat laadi, hõlmates õpilase personaalset arengut, oma hoiakute ja väärtuste teadvustamist ja süstematiseerimist, õppimise ja enesejuhtimise oskust.

Mida õpivad meie tunnis erinevate eeldustega õpilased – ainet tüütuks ja kättesaamatuks pidama või pakume me oma tunniga erinevaid väljakutseid erinevatele isiksusetüüpidele? H. Gardner tutvustas erinevaid intelligentsuse tüüpe (lingvistiline, muusiklaine, loogilis-matemaatiline, ruumiline, füüsilis-kinesteetiline, intrapersonaalne ja interpersonaalne), mida erinevad inimesed evivad erinevates proportsioonides. Erineva intelligentsusega õpilased õpivad ka erisuguselt ning on kahetsusväärne, kui tunnis peavad igavlema või alaväärsust tundma need, kes ei vasta lingvistilise ja loogilise intelligentsuse nõuetele. Kuigi meetodite hulk pole eesmärk omaette, tuleb õpilaste erinevat intelligentsustüüpe arvestades, aegajalt siiski nii õpetamise kui kontrollimise käigus meetodeid varieerida, et erineva intelligentsustüübiga õpilased saaksid nende hulgast valida endale sobiva.

Alljärgnevalt on iga meetodid puhul ära toodud, milliseid eesmärke see täidab, et õpetaja saaks kaaluda, kas see vastab tema püstitaud eesmärkidele ning aeg-ajalt kontrollida, ega enda püstitatud eesmärgid liiga üheülbalised pole. Teiseks on nimetatud, millised probleemid võivad esile tulla. Neid ohte teades on võimalik mõelda ka sellele, kuidas tööd klassis planeerida, et

probleeme ennetada. Kolmandaks on mainitud, milliseid vahendeid ja oskusi see meetod õpetajalt nõuab. Ning neljandaks, kuidas ohtusid vältida ning kuidas saab antud meetodit varieerida ehk kuidas seda meetodit rakendada. Iga meetodi lõpust leiate näiteid, kuidas seda erinevates kooliastmetes rakendada. Õpilastele mõeldud instruksioon on esitatud kaldkirjas. Näidete ja metoodika osas oleme kasutanud Toomas Jürgensteini, Kristina Mägi ja Olga Schihalejevi koostatud usundiõpetuse materjale internetis kui ka rakendanud erinevate kursuste jooksul omandatud uue usundiõpetuse ainekava teemadele kohaseks.

Loeng

Loeng on loengupidaja märkmete edastamine kuulajate märkmetesse, ilma et see läbiks kummagi osapoole ajusid. *Anon*

Loeng on kindla kestusega õpetav või teavet andev suuline ettekanne teatud teema või teemaosa kohta. (Eesti kirjakeele seletussõnaraamat 1992). Üldjuhul eeldab loeng õpilaselt vaikset paigapüsimist, kuid mitte ainult seda. Selleks, et tegu poleks pelgalt vaid distsipliiniharjutusega, kus koos suu sulgemisega sulguvad ka kõrvad, saab õpetaja nii mõndagi ära teha. Loengut sobib kasutada eeskätt 3. kooliastme ja gümnaasiumi tundides.

Esimene nõue on põnevus – loeng ei tohi olla teadaolevate asjade pelk kordamine, vaid pakkuma huvi ja uudsust. Selleks, et seda parem jälgida oleks, peab jutt olema illustreeritud, olgu näidete, esemete või piltidega. Kooliloeng peab olema korrektne ka teaduslikust küljest. Kuulama sunnivad väikesed vaheküsimused või ülesanded. Ning viimaks - ettekanne õpetagu analüüsima ning keel olgu õpilasele mõistetav.

Milliseid eesmärke täidab? <ul style="list-style-type: none">• võimaldab anda taustinformatsiooni• võimaldab anda ülevaadet teemast• võimaldab anda informatsiooni, mis ei ole muudest allikatest kättesaadav• oma rõhuasetuste ja hääletooniga saab esile tuua eriti olulist• võimaldab paindlikku lähenemist, kohest arvestamist kuulajate reaktsioonidega	Millised probleemid võivad kerkida? <ul style="list-style-type: none">• informatsioon liigub ühes suunas• õppijad passiivsed• u. 5-15 minuti pärast hakkab kuulajate tähelepanu langema• 40% loengu ajast ei pööra õpilased tähelepanu sellele, mida esitatakse.• 24 h jooksul unustatakse enamik loengul kuuldud infost, kui pole vaja kuuldud teadmisi kasutada• õppijail puudub tagasiside omandatust
Milliseid ettevalmistusi nõuab? <ul style="list-style-type: none">• Koosta kindel loogiline plaan• Valmista visuaalne pool: slaidid, skeemid, pildid, esemed• Mõtle läbi vaheküsimused• Valmista ette töölehed Mida peab oskama? <ul style="list-style-type: none">• hea diktsioon• hea esinemisoskus• huvitav ja ladus esitus• arusaadavus• kasutada erinevaid näitlikke vahendeid• tuua huvitavaid ja ootamatuid seoseid igapäevaelu sündmuste ja teiste õppeainete vahel	Kuidas saab tõhustada, varieerida? <ul style="list-style-type: none">• PowerPoint/kiled, kus struktuur, nimed, daatumid, mõisted• pildid• näiteid elust• joonista skeem• koosta nimekiri• anna õpilastele väited, mille õigsust peavad hindama enne ja pärast loengu kuulamist Mida teha ohtude elimineerimiseks? <ul style="list-style-type: none">• käsitle ainult ühte kindlat küsimuste ringi, väldi mitme teema käsitlemist korraga• küsimused loengu alguses• vaheküsimused (õpetajalt, õpilastelt)• küsimused või kinnistamine loengu lõpus

Loengu puhul kirjuta kindlasti tahvlile nimed, daatumid ja terminid. Tahvlile kirjutatu peab olema selgelt struktureeritud.

Ülesandeid õppimise toetamiseks (alateemade vahel võib õpilastele anda väikeseid ülesandeid)

- *Kuula ja sõnasta kokkuvõte.*
- *Loe ja täienda konspekti. Lastele on antud konspekt, millest puuduvad üksikud sõnad, mille peavad loengut kuulates kirjutama.*
- *Loe naabri konspekti, arutlege erinevuste üle.*
- *Lõpeta laused.*
- *Kirjuta 2-3 küsimust loengu teema kohta.*

Kolmandas kooliastmes võib loeng kesta 15-25. Siiski eeldab see väikeste vaheülesannete andmist, mis aitab õpilasel eesmärgistatult kuulata. Vaheülesandena saab kasutada intervjuud, kus töö toimub 2-3-liikmelistes väikerühmades. Alguses igaüks kirjutab kuulnud loengu osa kohta ühe küsimuse, mis jäi selgusetuks või mille kohta tahaks lisateavet. Kordamööda esitatakse küsimus ning ülejäänud väikerühma liikmed püüavad vastata. Samuti võib vaheülesannetena kasutada meetodeid „Materjalide rühmitamine”, „Kahtlased väited”, „Õppimispäevik”, mille kirjeldused järgnevad.

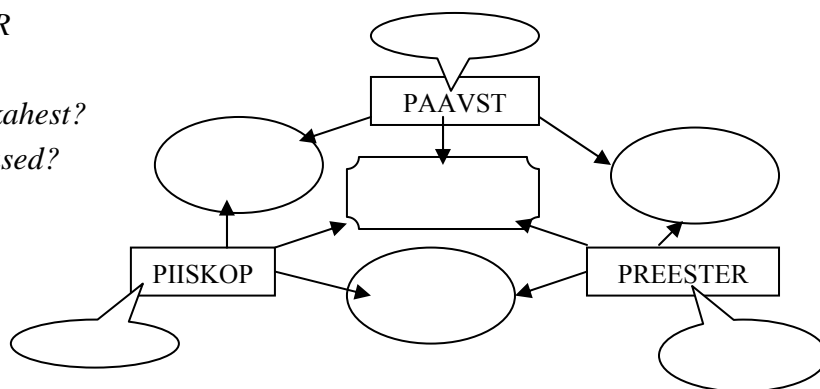
Näiteks kristliku kiriku vaimulikkonna ja tema rolli kohta (ajaloos või tänapäeval katoliku kirikus) rääkides on allpool näitena toodud kolm erinevat ülesande tüüpi. Kõiki ülesandeid sobib teha 2-3 liikmelistes suminarühmades, kus õpilased ühelt poolt kinnistavad omandatud, teisalt annab see võimaluse ka vastastikku üksteist innustada ja täiendada. Esimene ülesanne on vähem struktureeritud vestlusteema, teised toetavad lisaks mõistevälja selgitamisele ka loogilise mõtlemise ja klassifitseerimisoskust. Samas, teine ülesanne eeldab loomingulisemat lähenemist kui kolmas.

1) *Arutage suminarühmades (3 minuti jooksul)! Kui suur võim on sinu arvates paavstil tänapäeval? Milline oli paavsti võim keskajal?*

2) *Tõmba ebasobiv maha ja põhjenda! Leia vähemalt kaks võimalikku lahendust ülesandele!*
PAAVST – PIISKOP - PREESTER

3) *Täida skeem!*

- : Mille poolest erineb ülejäänud kahest?
- : Mille poolest kaks mõistet sarnased?
- : Mis on kõigil sarnane?

Arutelu/vestlus

Arutelu annab õpilasetele võimaluse oma seisukohtade täpsemaks formuleerimiseks, põhjenduste ja vastuväidete leidmiseks, samuti erinevate seisukohtade kõrvutamiseks. Samas ei saa alahinnata arutelu osatähtsust ka faktilise informatsiooni omandamisel.

<p>Milliseid eesmärke täidab</p> <ul style="list-style-type: none">• õpetab põhjendama• parandab eneseväljendusoskust• arendab sotsiaalseid oskusi• õpetab üksteist tundma• ilmnevad erinevad vaatenurgad• aktiivne osalemine• võimalus reflekteerida probleemi üle	<p>Millised probleemid võivad kerkida?</p> <ul style="list-style-type: none">• ühed domineerivad, teised passiivsed• arutelu läheb „vales suunas”• kardetakse vaikust• kujuneb õpetaja monoloogiks• ei osata üksteist kuulata• ei jõuta järke oodata, mõte ununeb järke oodates• ei osata end väljendada• esinemishirm• aeglasemad/põhjalikumad/aremad ei saa sõna
<p>Milliseid ettevalmistusi nõuab?</p> <ul style="list-style-type: none">• koosta reeglid selle kohta, kes saab sõna, kuidas pärast ette kantakse (väikerühmade puhul), kui kaua kestab jms• leia intrigeeriv sissejuhatus• mõtle huvitavad, üksteisega haakuvad küsimused• mõtle eelnevalt valmis, kuidas teha kokkuvõtte <p>Mida peab oskama?</p> <ul style="list-style-type: none">• huvitava probleemi püstitamine• vestluse juhtimise oskus• aremate julgustamine, suunavad küsimused, julgustav tagasiside• innustamine, vaimustumine huvitavatest ja eripärastest ideedest• konfliktilahendus – et arutlus jääks teema piiridesse, ei rünnataks isikuid, vaid arutataks põhimõtteid• tasakaalustada jutukate ja argade vastajate osalemist• kokkuvõttes siduda õpilaste oeldu kõnealoleva teemaga ning muuta need teemat illustreerivateks näideteks – teha järeldusi	<ul style="list-style-type: none">• Kuidas saab tõhustada, varieerida?• põhine õppijate küsimustel• anna lausete lõpetamise ülesanne• lase teksti põhjal sõnastada olulised väited• joonemeetod – sunnib võtma seisukohta• teemasse „sisseelamiseks“ sissejuhatav iseseisev või rühmatöö või mäng• sissejuhatus “kas” küsimusega – lihtne vastata, kindlasti jätka põhjenduse küsimisega <p>Mida teha ohtude elimineerimiseks?</p> <ul style="list-style-type: none">• väldi lemmikõpilaste küsimist• väldi ebamääraseid küsimusi - kes tahaks selle kohta midagi arvata?• anna mõtlemisaega, ära karda vaikust• palu põhjendada arvamust• otsi mitmeid vastuseid, ka siis kui oled saanud „mida ootasid”• leppige reeglid kokku• eelnev lühiülesanne individuaalselt• suminarühmad• austus, sümpaatiat ja tunnustus• teema jõukohane ja aktuaalne

Näide 1. kooliastmest. *Erinevad arvamused*

Rõhuta enne arutelu, et inimestel on erinevad arvamused, see on loomulik ning isegi hea. Mängu jaoks peab olema piisavalt ruumi. Lapsed kogunevad klassiruumi keskele. Ühes ruumi seinas on suur silt kirjaga: “Olen nõus”, toa teises seinas aga silt “Pole nõus”. Olenevalt lausest, mida õpetaja ütleb, peab igaüks otsustama, kas TEMA on sellega nõus või mitte ning liikuma vastavas suunas olenemata, kuhu kõik teised või tema pinginaaber liigub. Loe ette erinevaid lauseid ning palu õpilastel väljendada suhtumist liikumisega vastavas suunas.

Sõpru võib koju kutsuda ka ilma vanemate loata.

Lapsed peavad palju ringi jooksuma.

Natuke võib varastada.

Igal lapsel peaks kodus olema kass.

Usklik peaks olema tõsine inimene.

Kirik on ainult vanadele inimestele.

Tegevust korratakse 4-6 korda või kuni tuleb küsimus, mis jaotab õpilased selgesti kaheks grupiks. Kui see on toimunud, pööra sellele olukorrale tähelepanu ning tee ettepanek põhjendada oma seisukohta.

Näide 2. kooliastmest. *Hingamispäeva pidamine*

Vestlustemasid:

- *Millised päevad võivad olla pühad? Mille poolest pühad päevad erinevad tavalistest päevadest?*
- *Milline päev on argipäev? Millega siis tegeldakse? Mille poolest erineb argipäev pühast päevast?*
- *Mis on tähtsam – töö või puhkus?*
- *Mille poolest on hea ja mille poolest halb, kui kõigil inimestel oleks üks ja sama vaba päev? Perekonna jaoks. Töötaja vaatevinklist. Töötaja vaatevinklist. Töökorralduse jaoks. Vaba aja veetmise võimaluste mõttes. Mida arvad, kui kõik poed oleksid pühapäeviti kinni (nagu mõnel maal ju ongi!)?*

Näide 3. kooliastmest. *Sissejuhatavad probleemid. Millesse inimesed usuvad?*

Vestlustemasid:

- *Milliste uskude ja uskumuste avaldumisvormidega oled sina kokku puutunud? (Õpetaja innustab rääkima nii suurtest religioonidest kui ka näiteks, horoskoopidest, nõidusest, maagiast, usust vaimudesse, ennustamisest, musta-kassi hirmust jms.)*
- *Millist osa mängib religioon igapäevaelus? (Kas see on pigem nagu eraldiseisev sahtel, mida sobival ajahetkel saab välja tõmmata, näiteks pühapäevaseks jumalateenistuseks, või nagu liim, mis erinevad elutahud kokku seob?) Õpilastele võib ette panna mitmeid pilte. Kui peaksid religiooni jaoks valima ühe pildi, siis millise sa valiksid ja miks?*

Rühmatöö

Rühmatöö on oma eesmärkidelt mitmekülgseim õppevorm, kus õpilastel on võimalik üksteist toetades saavutada sügavamad teadmised kui üksi õppides. Rühmatöö eeldab aga, et klassis valitseb rahulik tööine õhkkond, rühmatöök on piisavalt aega, õpilastel on vastavad oskused ning nad tunnevad üksteist ning oskavad üksteisega arvestada. Samas rühmatöö ka arendab vastavaid oskusi. Rühmatööd tuleb alustada väiksematest rühmadest (anda töö paaris pinginaabriga) ning lihtsamatest ülesannetest, minnes järk-järgult üle keerulisematele, mängulisematelt arutavamatele ja analüüsivamatele ülesannetele. Rühmatöös on õpetajal oluline roll: ta koostab tööülesande, motiveerib õpilasi, käivitab rühmatöö, tutvustab probleemi ja vajaminevaid oskusi. Töötapis on õpetajal kuulaja ning vajadusel ka juhendaja roll, võimaldades lastel rahunud teha.

Milliseid eesmärke täidab? <ul style="list-style-type: none">teadmiste ja kogemuste vahetamineprobleemide avaram nägeminesotsiaalsete oskuste kujundaminehoiakutega tegelemineerinevate arusaamade, väljatoomine ning tunnustaminevõimalus sünergia tekkimiseksuute ideede genereerimine, lahenduste leidmine probleemileanalüüsioskuse arendamineõppijate aktiveerimine	Millised probleemid võivad kerkida? <ul style="list-style-type: none">ei õpi midagi. mõttetus rühmatöödpikk organiseerimisaegebaselge ülesande püstituskaldutakse teemast kõrvalegruppitöö ei käivitu (teravad suhted)tugev liider rühmaseelteadmiste madal taserühma osalus ei ole 100% -loodrid ja liidridgruppide ebavõrdsusest tulenev erinev ajakasutus
Milliseid ettevalmistusi nõuab? <ul style="list-style-type: none">mõttele läbi rühmatöö eesmärgidsõnasta ülesandekoosta rühmatöö juhendid/reeglidvalmista töövahendidvali rühmade moodustamise kriteeriumid ja rühma suurustekita õppijates valmisoleku rühmatöökmõttele läbi kokkuvõtete tegemise protseduur ja esitlusviisi Mida peab oskama? <ul style="list-style-type: none">juhtimisoskus ja grupiprotsesside juhtimise oskusloovus, paindlikkus ja julgusmaterjali väga hea tundminetahe, energilisus ja empaatiataktitunnetähelepanu jagamise oskus	Kuidas saab tõhustada, varieerida? <ul style="list-style-type: none">alusta lihtsamatest ülesannetestrühmaarutelud, lumepalli veeretamine, siksak, diskussioonidakadeemiline vaidlus, rollimängud, intervjuuajurünnakminidraama Mida teha ohtude elimineerimiseks? <ul style="list-style-type: none">koosta huvitav ülesanne ja esita see atraktiivseltanna stiimul töö edukaks läbimiseks (lõpphinne, võistlusmoment)anna konkreetne ülesanne igale rühma liikmelesea ajapiirangesita vaheküsimusikui rühm tööle ei hakka, muuda osalejaid rühmas

Rollimäng

Rollimäng on meetod, kus õpilane peab probleemi lahendama teatud rollist või situatsioonist lähtuvalt ja selle abil püütakse lähemalt tundma õppida olukordi ja asjaolusid, mis muidu tundmatud ning arendada empaatiavõimet. Situatsioon peab sisaldama probleemi ning järgnema peab analüüs koos alternatiivsete lahenduste pakkumisega. Rollimäng võib olla suunatud „publikule” (teistele õpilastele) või ka oma tunnete, mõtete ja suhtumiste reflekteerimisele. Alltoodud näidetes on kaks esimest pigem teistele esitamiseks ning hilisema ühise diskussiooni tekitajaks, seetõttu ka nimetatud neid etendusteks ja näidenditeks, II kooliastme ja gümnaasiumi näited ei ole mõeldud teistele ettemängimiseks.

Milliseid eesmärke täidab? <ul style="list-style-type: none">• Arendab sotsiaalsed oskused• Arendab empaatiavõimet ja loomingulist mõtlemist• Õpetab analüüsima• sobib kehalise ja interpersonaalsuse intelligentsuse esindajaile ja arendamiseks• aktiivne osalemine	Millised probleemid võivad kerkida? <ul style="list-style-type: none">• raske rahuneda• distsipliini raskused• raske oodata oma järge• ei tule ideid• rollimäng läheb teemast välja• teemast kõrvale kaldumine - narrimängimine
Milliseid ettevalmistusi nõuab? Mida peab oskama? <ul style="list-style-type: none">• loo tunnustav õhkkond• motiveeri• koosta ülesande juhendid, rolli kirjeldused	Kuidas saab tõhustada, varieerida? <ul style="list-style-type: none">• Anna rohkem või vähem kirjeldatud rollikirjeldused• Ette antud on teema/loo algus või teema/loo lõpp Mida teha ohtude elimineerimiseks? <ul style="list-style-type: none">• austus, sümpaatia ja tunnustus• õpetajapoolne seire

Näide 1. kooliastmest. *Lubadused ja nende täitmine*

Õpilased valmistavad väikerühmades etteantud kirjelduse põhjal minietendused. Iga etenduse jaoks vali üks või kaks rühma. Esitusele järgneb arutlus. (Mis tunne võis olla sellel, keda alt veeti? Mida oleks lubaja võinud teisiti teha? Kas ja mida oleks saanud teha lubadust andes? Kuidas oleks saanud lahendada olukorda pärast?)

1. Kaks sõpra lepivad kokku, et kohtuvad kohe peale tunde koolimaja ukse ees. Ühel sõpradest jääb aga viimane tund ära ning ta läheb koju. Sõber jääb ootama...

2. Laps lubab emale, et nüüdsest oled sa väga tubli laps. Mõne aja pärast palub ema prügi välja viia, kuid lapsel on ristsõna lahendamine pooleli ning ta keeldub minemast.

3. Kaks sõpra lepivad kokku, et lähevad õhtul koos kinno. Kodus ütleb aga ühele emale, et neil on praegu vähe raha ning ta ei saa kinno minekuks raha anda.

4. Peale seda, kui laps on koolis halva hinde saanud, lubab ta endale, et edaspidi õpib ta alati kõik hoolsalt ära. Varsti peale koju jõudmist heliseb aga uksekell. Teda ootavad sõbrad...

Näide 2. kooliastmest. 10 käsku

Anna rühmadele lause, millega näidend lõpeb. Õpilased peavad välja mõtlema ja esitama juhtumi, milles rikutakse või täidetakse mingit käsku. Näidendi ettevalmistamiseks on aega 20 minutit. Draama esitatakse teistele. Ülesanne pole teha väga põnevat lugu, vaid eeskätt näidata inimese elu. Kui rühmad on valmis, esitatakse draamad ja iga esituse kohta toimub arutlus. Mis seal juhtus? Millise käsuga see liitub ning kuidas? Miks käituti just nii? Kuidas nad end tunda võisid?

Laused

- *Ta sai aru, et nüüd ta kaotas oma pere.*
- *“Vabandust,” pomises ta isale.*
- *Survoodil mõistis ta, et ta oli rikkunud oma elu.*
- *Nüüd ta sai aru, et sõpru ei saa usaldada.*
- *Alles nüüd, nähes teise kurbust, mõistis ta, et oli läinud liiale ning olnud mõtlematu.*
- *Lõpuks mõistis ta, et naabri õnn pole tal endalgi saamata jäänud.*
- *Nõrkenult langes ta maha.*

Näide 3. kooliastmest. Religioonide omavahelised suhted

Jaga õpilased nelja rühma:

1. *Inimesed, kes peavad lugu enda tõekspidamistest ning isoleerivad end muust ühiskonnast, et segamatult oma usule pühenduda.*
2. *Inimesed, kes peavad oma tõekspidamisi ainuõigeks ning sekkuvad aktiivselt ühiskondlikesse protsessidesse, püüdes muuta seda oma tõekspidamistele vastavaks.*
3. *Sallivad teiste suhtes, olles teadlikud nii enda tõekspidamistest kui austades ning mõistes teisi, isegi kui need ei kattu enda tõekspidamistega.*
4. *Ükskõiksed – las igaüks elab nii, nagu ise tahab, mis see minu asi on! Tihti puudub oma väljakujunenud tõekspidamine.*

NB! Kuulumaks ükskõik mis rühma ei pea olema kindla religiooni esindaja, ka ateist võib kuuluda igasse neist rühmitustest.

Ülesanne. *Lahendage probleem etteantud rollist lähtudes. Sinu poole tuleb sõber, kellel on igapäevasest kooliskäimisest, purunenud suhetest sõpradega ja tülidest oma vanematega masendus. Ta on kaotanud usu elu mõttekusse ning kavatseb teha enesetappu.*

Siksak ehk mosaiik

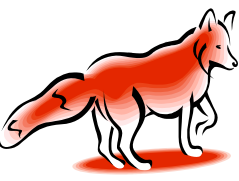

Iga õppija töötab kahes erinevas rühmas: ekspertrühmas teeb ta materjali endale selgeks ja kodurühmas õpetab seda teistele. Töö toimub kolmes etapis:

1. Kodurühmade moodustamine - grupp jagatakse 4-5-õppija-rühmaks. Iga õpilane rühmas saab erineva ülesande (näiteks alateema). Toimub esialgne individuaalne ülesande täitmine.
2. Ekspertrühmade moodustamine – erinevate rühmade sama ülesande saanud õpilased arutavad, kuidas materjali kõige paremini edasi anda oma kodurühma liikmetele; arutavad läbi, kui millestki aru ei saanud.
3. Ekspertide tegevus oma kodurühmas. Kui ekspertgrupid on oma tööga lõpule jõudnud, pöörduvad nende liikmed tagasi oma kodurühmadesse ja õpetavad teksti vastava osa materjali edasi teistele kodurühma liikmetele. Iga kodurühma liige peaks saama täieliku ülevaate teksti kõigist osadest. Kodurühmade liikmed märgivad üles oma küsimused ja kahtlused teksti osade kohta. Vajadusel kogunevad ekspertgrupid uuesti ja otsivad lahendusi tekkinud küsimustele.

Milliseid eesmärke täidab <ul style="list-style-type: none">• suurendab õpilase vastutus• suurendab arusaamist – eakaaslaste õpetus on mõistetavam• õpetab eneseväljendust• julgustab tagasihoidlikke• arendab esinemisoskus• töö teiste ekspertidega võimaldab korrigeerida oma seisukohti• võimaldab läbida suure(ma) ülesande või teema	Millised probleemid võivad kerkida? <ul style="list-style-type: none">• hirm häbisse jääda halvab tegevuse• väärarusaamisel kannatab kogu rühm• õpilaste arv “ei jagu”• teemast kõrvalekalduvus• grupitöö ei käivitu• ei suudeta end arusaadavaks teha
Milliseid ettevalmistusi nõuab? <ul style="list-style-type: none">• tekst peab vastama laste võimetele• valmista rühmatöö juhendid, reeglid• rühmade moodustamise kriteeriumid• selgita ülesannet täpselt• vajadusel varu piisavalt materjale nt õpilasleht, raamatud vms	Kuidas saab tõhustada, varieerida? <ul style="list-style-type: none">• varieeri rühmadeks jagamist–piltidega, kaartidega, kujunditega, värvidega jmt• anna 1. etapp kodutööna• anna 3. etapis kodurühmale mingi ülesanne lisaks materjalide omandamisele: luua mõistevõrgustik, võrrelda, vastandada vms Mida teha ohtude elimineerimiseks? <ul style="list-style-type: none">• kontrolli ekspertrühmi• tee üldine kokkuvõte, kas mõistetud• sea ajapiirang• koosta ekspertidele täpsed töö juhendid

Näide 1. kooliastmest. Erinevad reeglid ja seadused

Iga laps saab mingi loomakujutisega lehe, millele on kirjutatud tema ülesanne. Moodusta kuuesed kodurühmad. 1. etapp: individuaalne töö

 <p>Nimeta võimalikult palju jõulutoite, mida süüakse enamasti jõulude ajal. Tõmba alla need söögid, mida süüakse ka sünnipäevadel!</p>	 <p>Nimeta võimalikult palju jõulutoite, mida süüakse enamasti jõulude ajal. Tõmba alla need söögid, mida süüakse ka sünnipäevadel!</p>	 <p>Nimeta võimalikult palju tegevusi, mis seonduvad jõuludega. Tõmba alla need tegevused, mis sarnanevad sünnipäevaga!</p>
 <p>Nimeta võimalikult palju tegevusi, mis seonduvad jõuludega. Tõmba alla need tegevused, mis sarnanevad sünnipäevaga!</p>	 <p>Nimeta võimalikult palju jõuluehteid, kaunistusi, esemeid! Tõmba alla need esemed, mida kasutatakse ka sünnipäevadel!</p>	 <p>Nimeta võimalikult palju jõuluehteid, kaunistusi, esemeid! Tõmba alla need esemed, mida kasutatakse ka sünnipäevadel!</p>

2. etapp. Ekspertühmad. Kui lapsed on individuaalse töö teinud, kohtuvad jänesed omavahel, karud omavahel jne. Vastastikku täiendatakse nimekirju.

3. etapp. Kodurühma koguneb igast loomaliigist üks, koos täidetakse leht, mille peal mõistevõrgustik jõuludest. Hüppavad loomad ütlevad kordamööda oma “leiud”, kusjuures teise öeldut ei korrata, siis koduloomad, siis ülejäänud.

Näide 2. kooliastmest. Erinevad reeglid ja seadused

Jaga iga kodurühmaliikmele erineva reeglite kogu või seaduste lühitutvutuse: liiklusreeglid, riigi seadus, loodusseadused, etiketireeglid, kooli kodukord, 10 käsku. Ekspertühmas tuleb mõelda, kuidas aitavad antud reeglid / seadused – nende tundmine ja nendega arvestamine elus hakkama saada, leida näiteid. Ekspertid tutvustavad oma tööd kodurühmas, koos täidetakse tabel.

	liiklusreeglid	lauakombed	loodusseadused	kooli kodukord	10 käsku
Kuidas aitavad?	1. 2. 3.	1. 2. 3.	1. 2. 3.	1. 2. 3.	1. 2. 3.
Näited					

Näide 3. kooliastmest. Pühamud

Anna igale rühmale ühe religiooni pühakoja kirjelduse (mandir, mošee, kirik, sünagoog, hiis). Kodurühmas on ülesanne peale eksperthinnanguid jagada pühamud võimalikult mitmel moel kahte gruppi.

Intervjuu

Intervjuu on õppimismeetod, mille käigus õppijad intervjuerivad üksteist mingil teemal. Nt kolmeliikmelises rühmas intervjuerib liige A liiget B, liige C aga märgib üles vastuste tähtsaimad aspektid. Pärast iga intervjuud rollid vahetatakse, nii et kõik saavad olla intervjueeritava osas.

Milliseid eesmärke täidab? <ul style="list-style-type: none">• aruteluks enne mingi teema käsitlemist• isiklike kogemuste jagamiseks• oma seisukohtade esitamiseks• õpitu kokkuvõtmiseks• õpetab küsimusi esitama	Millised probleemid võivad kerkida? <ul style="list-style-type: none">• küsimused ei leia vastust• asjasse mittepuutuvad küsimused• liiga intiimsed või isiklikud küsimused• intervjuu tegemine muutub niisama tühjast-tähjast vestlemiseks
Milliseid ettevalmistusi nõuab? <ul style="list-style-type: none">• Pane valmis märkmepaberid• Planeeri, kuidas tehakse kokkuvõtte, vastatakse vastuseta jäänud küsimused?• vali ja piiritle teema• valmista juhendid• kehtesta kindlad intervjuu reeglid Mida peab oskama? <ul style="list-style-type: none">• tähelepanu jagamine – jälgida, et kõik väikerühmad töötavad• aja piiritlemine• tundma erinevaid küsimuste liike	Millised rakendamise võimalused on? <ul style="list-style-type: none">• Igaüks mõtleb küsimuse, millele sooviks vastust saada• Küsimus sünnib rühmatöö käigus• Küsimused kirjutatakse anonüümselt, need korjatakse kokku ja jagatakse uuesti laiali, hiljem pannakse vastused-küsimused üles Kuidas saab tõhustada, varieerida? Mida teha ohtude elimineerimiseks? <ul style="list-style-type: none">• Vastamata jäänud küsimused vastatakse hiljem ühiselt• Küsimused läbivad „temaatilise tsensuuri”• Peale intervjuud peavad kõik õpilased koostama reportaaži ja neid kontrollitakse• Rühmade esindajad tutvustavad oma intervjuu tulemusi teistele (suuliselt)• Õpilased viivad oma intervjuu läbi tänavaküsitlusena nt raadiosaate, TV saate jaoks

Näide 1. kooliastmest. *Intervjuu oma sõbraga. Peretraditsioonid*

Jaga õpilased paaridesse (pinginaabrite kaupa). Õpilaste ülesanne on intervjuu korras välja selgitada, milliseid peretraditsioone on paarilise kodus. Milline peretraditsioon talle kõige enam meeldib ja miks. Mida tehakse ühiselt? Missuguseid sööke süüakse? jne. Kõiki küsimuste vastuseid peavad õpilased intervjuu käigus ka põhjendama /selgitama miks just nii käitutakse / tehakse.

Näide 2. kooliastmest. *Suure nädala sündmused – intervjuu ja rollimäng*

Õpilastel on ülesanne intervjuuerida ühte loo tegelast: Juudas, Peetrus, Kaifas, rooma sõdur, Maarja, Joosep Arimaatiast. 1. etapis mõtleb küsimused, mida esitab. Siis moodustatakse sama tegelasele koostanud õpilastest rühmad – kordamööda saab olla nii küsija kui vastaja.

Näide 3. kooliastmest *Intervjuu Dalai-laamaga*

Eesmärgiks on tutvuda Dalai-laama rolliga ühiskonnas ja tema tegevusega.

Enne intervjuu koostamist tutvuvad õpilased Dalai-laama isikut ja tegevust käsitleva tekstiga. Seejärel kirjutavad iseseisva tööna oma konspekti intervjuu küsimusi. Nt mida Dalai-laama oma tegevusega taotleb? Kus ja kuidas ta tegutseb? Mille eest võitleb? Seejärel moodustatakse rühmad ja lepitakse kokku, kes rühmaliikmetest asetub Dalai-laama rolli ning hakkab vastama. Õpilased püüavad enda küsimustele saada võimalikult häid vastuseid kindlaksmääratud aja jooksul. Õpetaja õhutab märkmeid tegema. Et ülesanne ei muutuks võistluseks ja oma küsimustele saaks vastuseid kõik õpilased, tuleb igale küsijale anda konkreetne aeg (nt 5 min) oma küsimuste esitamiseks. Peale intervjuud esitavad rühmad suulise kokkuvõtte tulemustest. Kui aega napib, võib lasta igal õpilasel teha enda küsimustest lähtuvalt kirjalik kokkuvõte või raport.

Pressikonverents

Pressikonverents on veidi spetsiifilisem töövorm. Õppijad kirjutavad üksi või rühmas väikestele lehtedele küsimusi (üks küsimus igale lehele) selgitust vajavate probleemide, teemade kohta. Õpetaja kogub küsimused kokku, võimalusel grupeerib küsimused ja vastab neile. Pressikonverentsi võib korraldada ka rollimänguna. Osa õppijaid esineb ajakirjanike rollis, kelle ülesandeks on ette valmistada probleemi uurimiseks vajalikud küsimused. Osa õppijaid valmistub esinema küsimustele vastajate rollides.

Milliseid eesmärke täidab? <ul style="list-style-type: none">• õpib nägema probleeme• õpetab küsimusi esitama• õpitu kokkuvõtmiseks• arendab esinemisoskust	Millised probleemid võivad kerkida? <ul style="list-style-type: none">• asjasse mittepuutuvad küsimused• „vastajad” ei oska vastata, paanika• kriitika muutub isiklikuks• kui ei leita vastust, venib protseduur
Milliseid ettevalmistusi nõuab? <ul style="list-style-type: none">• vali ja piiritle teema• anna õpilastele enne pressikonverentsi korraldamist piisavalt lähteandmeid (loeng, eelnev uurimistöö, iseseisev töö vms)• Juhenda, kuidas ja milliseid küsimusi esitada (nt ei ole head kas-küsimused) Mida peab oskama? <ul style="list-style-type: none">• aja piiritlemine• tempo hoidmine• teemas hoidmine• pressikonverentsi juhtimine• juhendada, kuidas ja millised küsimused on head ja annavad häid vastuseid• olla mänguline	Millised rakendamise võimalused on? <ul style="list-style-type: none">• Jaga erinevat tüüpi ajakirjanike rollid• Küsimused koostatakse anonüümselt mingil kindlal eesmärgil, nt enne paneelvestluse toimumist ja kasutatakse paneelvestluse või külalisesinejaga kohtumise ajal Kuidas saab tõhustada, varieerida? Mida teha ohtude elimineerimiseks? <ul style="list-style-type: none">• Küsimused läbivad „temaatilise tsensuuri”• Vastuse mitte teadmisel kokkulepitud märgi kasutamine (nt “köki-möki”), mida teised peavad tõlkima inimkeelde, pakkuma variante• Kasuta liivakella, munakella, et ajaliselt piiritleda• Korralda intervjuu rollimänguna, nt jaga õpilaste vahel ära, millisele ajakirjale nad reportaaži teevad• Peale intervjuud koostavad kõik õpilased reportaaži ja tehtud tööde tulemid kontrollitakse

Näide 1 kooliastmest. *Sakkeus* – sõpruse ja andeksandmise mõju inimese elule

Pärast Sakkeuse loo käsitlust (nt jutustust ja vestlust) jagab õpetaja rollid: Sakkeus, tema poeg, Sakkeuse endised ja uued sõbrad, tema võlglast, Sakkeuse abikaasa, tolliameti töötajad, linnaelanikud jne; ajakirjanikud. Iga roll saab lühikese rollikirjelduse, kuni 4 lauset. (Vajaduse

korral selgitab õpetaja õpilasele tema tegelaskuju elulähedaste näidetega.) Nendest rollidest lähtuvalt kirjutab igaüks küsimusi Sakkeusele, tema lähikondlastele, töökaaslastele ning sõpradele ja võlglastele. (Kui küsimuste kirjutamine osutub keeruliseks, annab õpetaja vajaduse korral abistavaid vihjeid, mis teemal võiks küsimusi esitada). Rolli saanud õpilastele kinnitatakse rinda nimesildid. Osa õpilasi jääb publikuks, nemad võivad esitada oma küsimusi pressikonverentsil.

Kui iseseisev töö on lõppenud, algab pressikonverents. Klassist kujundatakse pressikonverentsi ruum, ühe laua taha istuvad Sakkeuse loo tegelased, kellele ülejäänud (ajakirjanikud, linnaelanikud ja pealtvaatajad) saavad küsimusi esitada. Kui jääb aega, võivad loo tegelased üksteisele küsimusi esitada. Enne algust lepitakse kokku, et esimesena vastab Sakkeus, seejärel lähedased, töökaaslased, võlglasted jne. Eesõigus küsimusi esitada on ajakirjanikel. Küsimusi ei tohi läbisegi esitada, seda saab teha õpilane, kelle on käes nn jutupall vms. Pressikonverentsi eesmärk on saada teada, mis mõjutas Sakkeust oma elu muutma ning milline oli tema elu enne ja pärast eksimuste andeksandmist. Kas ja kuidas muutus linnaelanike, kaupmeeste elu?

Pärast pressikonverentsi ja rollimängu tuleb varuda aega ja rääkida õpilastega läbi, mida nad oma rollis olles tundsid. Kas nemad ise käituksid teisiti?

Rollikirjelduste näited

<p>Sakkeus Sa oled väga rõõmus, et said endale sõbra. See muutis sinu elu ja andis sellele uue suuna. Nüüd ei ole sa enam üks, tõrjutud, vihane ega kuri. Mõistad, et oled käitunud halvasti, ja tahad kõik oma halvad teod heaks teha.</p>	<p>Sakkeuse poeg Sa oled oma isa üle uhke. Enne ei olnud isal ühtegi head sõpra ja tihti rääkisid inimesed temast halba. Eakaaslased kiusasid ning narrisid sind selle pärast. Ka kodus polnud kerge, sest isa oli pidevalt pahas tujus. Nüüd on teil perega tore koos olla.</p>	<p>Sakkeuse abikaasa Sul on hea meel, et su abikaasal on nii kuulus sõber nagu Jeesus. Sa saad nüüd sõbrannadele uhkusega rääkida kuulsa mehe külaskäigust. Siiski pole sul eriti hea meel, et su mees nii palju raha oma võlglastele jagas.</p>
<p>Sakkeuse töökaaslane 1 tolliametist Sinu ülemus Sakkeus on tööl nüüd lahke ja sõbralik ning viskab nalja. Sa ei suuda uskuda, et ta on nüüd täiesti muutunud. Küsid endalt: kuidas on see võimalik?</p>	<p>Võlglane 1 Pidasid enne Sakkeust väga ebameeldivaks inimeseks, kuna ta oli ahne ja käitus sinuga ülekohtuselt. Ta võttis sinult liiga palju maksu ja sa ei saanud oma lastele mänguasju osta. Kuid sa andestasid talle tema halvad teod, kuna ta kahetses siiralt ja maksis tagasi liigselt</p>	<p>Linnaelanik 1 Kuulsid oma sõpradelt, et kuulus Jeesus, keda kõik endale külla tahtsid, käis hoopis Sakkeusel külas. Imestad, miks ta seda tegi. Veelgi kummalisem oli, et see suli maksis kõigile mitmekordselt tagasi.</p>

	võetud maksud.	
<p>Sakkeuse töökaaslane 2</p> <p>Sinu arvates on ebaõiglane, et Sakkeusel nüüd nii hästi läheb. Sa lootsid ise ühel päeval tolliametnike ülemaks saada.</p>	<p>Võglane 2</p> <p>Sul on hea meel, et said ülekohtuselt võetud raha Sakkeuselt tagasi, kuid oled siiski selle kõrge Rooma riigi ametniku suhtes ettevaatlik. Äkki ta muudab meelt ja võtab jälle suurt maksu.</p>	<p>Sakkeuse uus sõber</p> <p>Said Sakkeusega sõbraks, kui ta jagas oma võlglasele raha tagasi. Sa imetled oma sõpra. Temaga on nii tore koos olla. Käid tihti tal külas.</p>
<p>Ajakirjanik 1</p> <p>Oled kõmulehe reporter. Tahad kirjutada Sakkeusest loo, mis paljastab selle mustad ja varjatud küljed. Sa ise eriti ei usu, et nii ülekohtune inimene nagu Sakkeus võiks täielikult muutuda.</p>	<p>Ajakirjanik 2</p> <p>Oled riigi esinduslikumast ajalehest. Pead kirjutama loo, kus räägitakse Rooma riigi kõrge ametniku suurtest tegudest. Püüad välja selgitada võimalikult palju häid ja ilusaid seiku.</p>	<p>Linnaelanik 2</p> <p>Nägid ise oma silmaga, kuidas Sakkeus puu otsas ronis ja seal istus. See ajas sind naerma. Siis nägid sa, kuidas Jeesus läks tema juurde ja ütles, et läheb just Sakkeusele külla. Sa ei mõista siiani, kuidas sai Jeesus teada Sakkeuse nime, kui ta polnud teda kunagi varem näinud.</p>

Näide 2 kooliastmest. Õigus sõnavabadusele – pressikonverents ja rollimäng

Õpilased on eelnevalt tutvunud lapse õiguste konventsiooni artiklite 12 (õiguse väljendada oma vaateid vabalt kõikides teda puudutavates küsimustes) ja 13ga (lapsel on sõnavabadus ja õigus väljendada seda enda valitud viisil ning edasi anda informatsiooni ning igasuguseid ideid). Iseseisva töö käigus on õpilased arutlenud selle üle, missugused on nende õigustega kaasnevad ohud ja kohustused.

Pressikonverentsi eel saavad õpilased erinevad rollid: koolidirektor, noormees – kooliõpilane, pressinõukogu ja Avaliku Sõna Nõukogu (organisatsioon, mis kaitseb sõnavabaduse järgimise põhimõtet meedias ja ka seda, et kedagi ei solvataks / kellegi õigusi ei rikutaks) esindaja, ajakirjanikud, noormehe ema ja isa, õpetajad, kooliõpilased.

Pressikonverentsil tutvusta tekkinud olukorda! *Kooli popima poisi - maakonna parima maadleja - ning direktori vahel tekkis tüli. Noormees oli mitmel korral põhjuseta koolist puudunud, tuues ettekäändeks, et ta peab võistlustel osalema. Koolidirektor ähvardas noormehe tegudest teavitada linnavalitsust ja alaealiste asjade komisjoni, kuna puudumisi oli palju ja seetõttu oli ka õppeedukus järsult langenud. Noormees – olles teadlik, et temal on õigus väljendada vabalt oma arvamust – sõimas sõnu valimata direktori läbi. Direktor ärritus ja andis välja käskkirja, mille alusel heitis poisi koolist välja. Seepeale tõttas kooli ema, kes omakorda poega kaitses. Tema käitumisviisi kiitsid heaks ka klassikaaslased. Poiss sai kõigest sellest julgust juurde ning kirjutas ajakirjandusse loo, kus viitas sellele, et tüli käigus oli direktor kasutanud tema vastu konflikti olukorras kehalist vägivalda. Avalikkus sekkus loose:*

koolidirektor mõisteti meedia vahendusel süüdi. Direktor andis asja kohtusse. Miks nii käituti? Mis edasi? Kes kuidas peaks käituma? Mida teha?

Näide 3. kooliastmest. Usundiõpetuse poolt või vastu – pressikonverents ja rollimäng

Ettevalmistusetapis on õpilased tutvunud lapse õiguste konventsiooni artiklite 14 (õigus usuvabadusele), 16 (õigus kodustesse ja perekondlikesse asjadesse sekkumisele) ja 28ga (õigus haridusele). Iseseisva töö käigus on õpilased mõelnud ja oma konspektidesse kirja pannud, missugused on nende artiklite positiivsed ja negatiivsed küljed – tugevused ja nõrkused – ning millised on nendega seoses lapse kohustused.

Enne või pärast pressikonverentsi rõhutatakse, et meedias kajastatakse usulisi ja poliitilisi konflikte must-valgetena. Samuti tuleb rõhutada, et igas religioonis esineb nii äärmuslike (fundamentaalseid) kui ka liberaalseid suundi. Alloleva pressikonverentsi võib teha ka erinevates rühmades – ühes rühmas on lapsevanemateks ateistid, teises moslemid ning kolmandas kristlased. Hiljem võrreldakse erinevate rühmade otsuseid ja järeldusi. Samas võib teha ka pressikonverentsi, kus ongi korraga kolme erineva maailmavaatega vanemaid.

Pressikonverentsi algused jagatakse õpilastele rollid: haridusminister, lastekaitse liidu esindaja, ateistid /moslemid / kristlasest lapsevanemad (isa ja ema) ja nende laps ning ajakirjanikud, teemast huvitatud isikud. Vanemad, haridusminister, lastekaitseliidu esindaja istuvad laua taha, näoga publikud ja ajakirjanike poole. Laual võib olla ka mikrofone kujutavad esemed. Õpetaja jälgib, et õpilased järgiksid eelnevalt kokkulepituid reegleid ja sekkub ainult vajadusel.

Pressikonverentsi eel tutvusta järgmist olukorda: *13-aastane tüdruk avaldas soovi osaleda oma kooli usundiõpetuse tundides. Ta käiski mõnes tunnis salaja - vanemate teadmata, sest ta oli nende allkirjad küsitluslehel võltsinud. Kui vanemad teada said, et tüdruk käib usundiõpetuse tundides, keelasid nad lapsel nendes tundides osalemise. Tüdruk pöördus kohaliku lastekaitse liidu töötaja poole, kes teavitas olukorrast haridusministeeriumit. Ametivõimud sekkusid olukorda ja lubasid lapsel edasi usundiõpetuse tundides käia. Nende otsus põhines lapse õiguste konventsiooni artiklitele 14 ja 28. Seepeale otsustasid lapsevanemad lapse hoopis sellest koolist ära võtta... (Miks keegi nii käitus? Mida teha?)*

Kroonid

Tegu on suhtumisi mõjutavate tegurite analüüsimist toetava rollimänguga. Õpilastele või õpilasarühmadele jagatakse ülesanded, vastavalt värvidele. Erinevad värvid esindavad erinevaid mõtlemise tahke ning aitavad seeläbi näha probleemi erinevatest vaatenurkadest. Etteantud probleem tuleb lahendada saadud vaatenurgast lähtudes.

Valge kroon. Objektiivsus, olulised on faktid, numbrid, kuupäevad, statistika. Argumendid rajanevad kindlatele faktidele.

Punane kroon. Olulised on tunded ja intuitsioon. Väljenda võimalikke tundeid, too esile oma suhtumine, toetu intuitsioonile

Must kroon. Esindad kriitikat ja skepsist. Jälgi kõiki ideid kriitilise pilguga, vaidlusta seisukohti, too esile must stsenaarium, lahenduse nõrgad küljed, vastuolud, ohud.

Kuldne kroon. Oled probleemi lahendamise suhtes optimistlikult ja positiivselt meelestatud. Usud endasse ja headesse võimalustesse. Pakud uusi ja ootamatuid lahendusi.

Sinine kroon. Kõrvutad erinevaid lähenemisi, leiad neis ühisjooned ning lood uue terviku, mis hõlmab kõiki arvamusi.

<p>Milliseid eesmärke täidab?</p> <ul style="list-style-type: none">• Aitab mõista sügavuti uusi või keerulisi probleeme• Aitab käsitleda probleeme laiemalt ja sihipärasemalt• Õpetab nägema probleeme erinevatest vaatenurkadest• Aitab mõista hinnangute andmise tagamaid• arendab põhjendamisoskust• arendab tolerantsust• aktiivne osalemine	<p>Millised probleemid võivad kerkida?</p> <ul style="list-style-type: none">• variantide paljusus tekitab segadust• arutluses ei jääda oma “krooni” piiridesse• sinisel liiga suur koormus• liiga äge vaidlus• ei osata end väljendada, ei leia tahke• esinemishirm
<p>Milliseid ettevalmistusi nõuab?</p> <ul style="list-style-type: none">• Anna selged juhised, reeglid• piiritle arutelu teema• valmista ilusad kroonid• leia valgele kroonile faktid või materjal, kust saab leida fakte <p>Mida peab oskama?</p> <ul style="list-style-type: none">• rõhutada rollist lähtumise vajadust• leida huvitav probleem• toetav tagasiside	<p>Millised rakendamise võimalused on? Kuidas saab tõhustada, varieerida? Mida teha ohtude elimineerimiseks?</p> <ul style="list-style-type: none">• Argumendid leida rühmatööna• Jaga ülesanne individuaalselt eri värvi lehtedel• vähem kroone• koosta noorematele konkreetne kirjeldus: „Kirjelda suhtumist, mis lähtub emotsioonidest või teadmistest või... „• sinised – andekamad või õpetaja• anna lahendada konkreetne situatsioon

Näide 1. kooliastmest. Inimesed on erinevad. Sallivus.

Kui klassis võib antud olukorra kirjeldus kellegi pihta liiga isiklikult käia, tuleks 2. lauses lapse kirjeldust muuta. Näiteks: „Ta on tedretäppidega punapea.” või „Ta kokutab ja ei vaata kellelegi silma” või ka usulise temaatikaga „Ta ei söö sööklas, kui pakutakse sealihast toitu.”

Valge kroon. 2. klassi on saabunud uus õpilane. Tal on prillid ja ta on teistest tüsedam. Teised lapsed ei taha temaga suhelda. Kõigil on juba oma sõbrad olemas. Mõtles, kes saab olukorda parandada? - mida saavad teha õpilased, mida saab ta ise teha?

Punane kroon. Oled just kolinud ja käid nüüd uues koolis. Sul on prillid ja oled veidi tüsedam. Sul ei ole ühtegi tuttavat ning sa kardad kõiki. Asja teeb hullemaks see, et Sinuga kõneleb ainult õpetaja, teised lapsed aga narrivad. Räägi teistele, mida tunned. Mida ootad kaaslastelt? Mida ütleksid/teeksid, kui oleksid uus, et teiste poolehoidu võita?

Must kroon. 2. klassi on saabunud uus õpilane. Tal on prillid ja ta on teistest tüsedam. Teised lapsed ei taha temaga suhelda. Kõigil on juba oma sõbrad olemas. Leia kõik põhjused, miks olukorda ei saa parandada.

Kuldne kroon. 2. klassi on saabunud uus õpilane. Tal on prillid ja ta on teistest tüsedam. Teised lapsed ei taha temaga suhelda. Kõigil on juba oma sõbrad olemas. Leia kõik põhjused, miks olukorda peab parandama. Usud, et kõik on võimalik – kuidas saavad teised teda aidata?

Näide 2. kooliastmest. Tähelepanelikkus ja hoolivus

Naabermajas elab vaikne ja tagasihoidlik vanake, kellel on raskusi liikumisega. Tundub, et teda ei külasta keegi. Olete teda märganud. Mis juhtub edasi?

Valge tool. Otsige võimalikke fakte, mis seostuvad selle juhtumiga: palju elab Eestis liikumispuuetega inimesi? Kui reaalne on neid aidata? Millised on teie võimalused? Millised kohustused ja tegevused peaksite loovutama, et vanakest abistada? Millist kasu te sellest saaksite? Millist kasu vanake sellest saaks?

Punane tool. Mida tunnete, kui mõtlete selle vanakesele? Mida võib vanake tunda? Mida ta tunneks, kui te teda aitaksite? Mida teised teist arvavad, kui te aitate/aitamata jätate? Mida soovitaks südametunnistus/sisetunne teha?

Must tool. Suhtute aitamisse kriitiliselt. Mõelge kõigele võimalikule halvale, mis võib juhtuda, kui otsustate aidata – nii vanakese kui enda seisukohast. Millest ilma jääte? Leidke võimalikult palju vabandusi, miks just TEIE abistama ei peaks.

Kuldne tool. Suhtute aitamisse positiivselt ja optimistlikult. Muidugi tuleks inimesi aidata. Usute endasse ja headesse võimalustesse. Pakute uusi ja ootamatuid lahendusi. Tooge välja kõik hea, kui otsustate aidata. Mida võidate teie, mida vanake, mida ühiskond tervikuna? Milliseid rõõme võite kogeda?

Näide 3. kooliastmest. Usu- ja südametunnistuse vabadus

Õpetaja selgitab probleemi, mida õpilased peavad oma sedeli värvi seisukohast lähtuvalt lahendama.

Klassi tuli uus õpilane, kena ja väga meeldiv noormees. Ta leidis kiiresti palju poolehoidjaid ja uusi sõpru. Ühel päeval selgus, et noormees on kristlane. Kõik klassikaaslased hakkasid temast eemale hoidma. Klassi liider kutsus kogu klassi kokku, et olukord ühiselt lahendada. Mis sai edasi? Kuidas õpilased käitusid? Mida teha antud olukorras?

Valged kaaned. (Objektiivne lähenemine). Otsi võimalikke fakte, mis seonduvad selle juhtumiga: kui palju elab Eestis üldse kristlasi? Mitu protsenti maailma rahvastikust on kristlased? Kuidas suhtutakse maailmas usklikesse üldiselt? Kuidas suhtutakse Euroopas? Kuidas sellest tulenevalt peaks käituma uue noormehega (temasse suhtuma)? Jne

Punased kaaned. (Olulised on tunded ja intuitsioon. Väljenda võimalikke tundeid, too esile oma suhtumine, toetu intuitsioonile.) Mõtle, kuidas võib see noormees ennast tunda võõras keskkonnas, eemal oma kauaaegsetest sõpradest? Kuidas mõjutab tekkinud olukord tema suhtumist uutesse kaaslastesse? Kuidas peaks selle olukorra lahendama sinu sisetunnet järgides?

Mustad kaaned. Suhtud kriitiliselt statistiliste andmete õigsusse. Oled skeptiline, et Euroopa on ikka nii kristlik, kui kogu aeg räägitakse. Meenutad, et kristlus tuli Eestisse ristisõdade vahendusel ning usklikud olid ajaloos väga vägivaldsed. Arvad, et eestlased ei ole üldse usklik rahvas. Leiad, et kui taas uue õpilased endisel viisil suhtlema ja sõbrustama hakatakse, siis varem või hiljem hakkab ta teisi klassikaaslasti oma usku värbama.

Kuldsed kaaned. Oled optimistlik usklike suhtes. Meenutad, kui palju häid tegusid on usklikud maailmas korda saatnud, nagu nt Ema Theresa ja paavst Johannes Paulus või Mahatma Ghandi. Usud, et sina suudad suhtuda uude õpilasse sama moodi nagu alguses. Oled kindel, et iga probleem leiab lahenduse jne. Pakud välja uusi ja ootamatuid lahendusi.

Sinised kaaned. (Kõrvutad erinevaid lähenemisi, leiad neis ühisjooned ning lood uue terviku, mis hõlmab kõiki arvamusi.) Võtad arvesse teadaolevad faktid kristlaste kohta, maailma praktika ja suhtumise nendes Euroopas. Tood näite, et ka eestlased olid enne kristluse tulekut vägivaldsed – käisid viikingitena Taanis kirikuid röövimas. Leiad, et iga inimene, ka usklik, võib eksida. Leiad, et igal inimesel on õigus usu- ja veendumuste vabadusele ning kedagi ei tohi põlata, kui ta omab grupist erinevat arvamust.

Lumepalli veeretamine

Ka lumepalli veeretamise meetod on mitme-etapiline, mis ühelt poolt nõuab individuaalset eeltööd ning saab seega koostöö kvaliteeti tõhustada.

Kõigepealt kujundab iga õppija ise käsitletava probleemi suhtes oma seisukohta või pakub oma lahendusvariandid. Järgneb töö paarides. Koos analüüsitakse enda esialgseid järeldusi ning kujundatakse ühine seisukoht või valitakse välja parim lahendusvariant. Seejärel moodustatakse neljased rühmad ja kujundatakse ühine seisukoht (8-liikmeline rühm, 16 jne?)

Iga grupi esindaja tutvustab oma rühma seisukohta teistele.

Milliseid eesmärke täidab? <ul style="list-style-type: none">• Õpetab sõnastama oma arvamust• Õpetab jõudma kokkuleppeni• aktiveerib• õpetab eneseanalüüsi, kõrvutamist teiste arvamustega• sunnib mõtlema• arendab interaktsiooni oskuseid	Millised probleemid võivad kerkida? <ul style="list-style-type: none">• rühmas ei jõuta konsensuseni• domineerimine• väga ajamahukas• korduvalt sama ülesande lahendamine muutub tüütuks
Milliseid ettevalmistusi nõuab? <ul style="list-style-type: none">• leia motiveeriv probleem• sea ajalised reeglid etappide kaupa• mõtle, kuidas suunata erinevates etappides Mida peab oskama? <ul style="list-style-type: none">• suunata rühmade tööd erinevates etappides• vajadusel abistada, olla toeks	Kuidas saab tõhustada, varieerida? Mida teha ohtude elimineerimiseks? <ul style="list-style-type: none">• varieeri etappide arvu• anna uues etapis lisaülesanne• kui klassis on õpilasi, kes alati ja liiga kergekäeliselt ei nõustu teistega, sea reeglilik, et vetoõigust saab kasutada kahel korral (sel juhul peaks kokkuvõtete tegemisel need olukorrad, kus ei jõutud konsensuseni siiski esile tooma)

Näide 1. kooliastmest. Sünnipäev

1. etapp. Iga laps kirjutab kolm olulist asja, mis kuuluvad sünnipäeva juurde. 2. etapp. Sama ülesanne paarides, leida 4 asja. 3. etapp. 4-liikmelistes rühmades – kokku leppida 5 asjas, 8-liikmeline rühm valib 6 asja ning leiab midagi sarnast jõulude tähistamise ja sünnipäeva tähistamise oluliste elementide hulgas.

Näide 2. kooliastmest. (Sobib teemaringi „Saatus, vabadus, vastutus” või „Tähelepanelikkus ja hoolivus nõrgemate suhtes”)

Õnnetu Oskar

I etapp (10–15 min)

Õpilased jagatakse kuni neljaliikmelistesse rühmadesse. Õpetaja selgitab rühmadele, et nüüd hakatakse välja mõtlema kujuteldava inimese Oskari elulugu. Iga rühm saab sellest ühe ajavahemiku. **Esimene rühm** mõtleb välja loo Oskari kohta: kes olid tema ema ja isa ning kuidas kohtusid? Kuidas ta sündis? Mis toimus tema elus esimesel kolmel eluaastal? Milline oli ema? Kes ja kuidas hoidis Oskarit? Mida ta õppis nendel aastatel? **Teine rühm** käsitleb Oskari elu neljandast kuni seitsmenda eluaastani. **Kolmas rühm** mõtiskleb Oskari põhikooli aja üle. **Neljas rühm** mõtleb välja nooruse, **viies rühm** täiskasvanuea ja selle, kuidas tema elupäevad lõppesid. Rühmade ülesanded võib jagada ka teisiti sõltuvalt rühmade arvust.

Õpetaja selgitab, et Oskari elu tuleb välja mõelda nii õnnetu ja dramaatiline kui võimalik. Mis kõik võib minna inimese elus valesti? Rühmad otsustavad ise, kas Oskar on ohver või hoopis oht ümbruskonnale. (NB! Teemat tuleb käsitleda huumoriga, muidu muutub see liiga süngeks ja traagiliseks.) Kui lugu on valmis, valivad rühmad oma fantaasialoo jutustaja.

II etapp (5–10 min)

Iga rühm jutustab järjekorras oma väljamõeldud loo kujuteldavast õnnetust Oskarist. Väga oluline on, et jutt jätkuks sünnist surmani õigete eluperioodide kaupa.

III etapp (5 min) (kui I ja II etapp on võtnud plaanitust rohkem aega, võib III etapi välja jätta)

Õpetaja paneb mängima ühe noorte pophiti, kus räägitakse inimese elu kannatustest jms. Iga õpilane püüab muusikapala ajal mõelda, kuidas oleks saanud õnnetut Oskarit aidata.

IV etapp (kuni 10 min)

Pärast muusikapala lõppu tehakse tööd rühmades, kuhu peab igast Oskari eluetapi koostanud rühmast kuuluma vähemalt üks esindaja. Püütakse leida ühine seisukoht, kas ja kes oleks saanud Oskarit aidata väikelapseas (eelkoolieas), põhikooli ajal, täiskasvanueas ja vanaduses (nt lapsevanemad, sugulased, naabrid, lasteaiakasvatavad, õpetajad jne).

V etapp (kuni 5 min)

Töö kogu klassiga. Viimases etapis peab kogu klass jõudma kokkuleppele, mis on teistest inimesest hoolimise ja aitamise juures kõige olulisem. Ühisarvamuse võib kirjutada tahvlile ühe lause või paari-kolme märksõnaga. (Kui ühisarvamusele ei suudeta jõuda, võib selgitada kolm kõige olulisemat asja/põhimõtet, mis on tähtsad hoolimise ja abistamise juures.)

Näide 3. kooliastmest. Päästepaat - Väärtused ja valikud

Jaga ülesanne etappide kaupa!

Lahendamist vajav olukord: Olete reisil üle ookeani Ameerikasse. Reisi lõpupoole teatatakse, et laev hakkab uppuma ning kõik reisijad peavad kiiresti päästepaatidesse minema. 1. etapp -

üks: Jõuad oma väikesesse kohvrissi kiiresti pakkida vaid 10 asja. Mida võtad kaasa? 2. etapp – paaris: Istute suures päästepaadis. Selgub, et see paat ei kanna nii palju asju, kui inimesed on kaasa võtnud. Peate asju 2-kordselt vähendama. Mis on need asjad, mida olete kaasa võtnud? Mis on need 10 asja, mida kahe peale vajate / mida kahekesi oluliseks peate? 3. etapp – 4-liikmeline rühm: Selgub, et asju on ikkagi liiga palju. Peate osadest asjadest loobuma, et päästepaat ei upuks. Kokku saate 4 inimese peale jätta vaid 5 kõige väärtuslikumat asja. Mis need on? 4. etapp – 8-liikmelised rühmad: Kuna paat on üle rahvastatud, tuleb veel asjadest loobuda. 8 inimest saavad alles jätta ainult 3 asja. Mis on kõige tähtsamad asjad teie elus? 5. etapp – 16-liikmelised rühmad: merel hakkab torm tõusma. Et paat ümber ei läheks, tuleb 16 inimese peale alles jätta 2 asja. Mis on kõige tähtsamad? 6. etapp – kogu klass: Merel tõusis kohutav torm. Päästepaati ähvardab uppumine, kui kiiresti ei otsustata mis on üks kõige olulisem asi elus, mida tasub alles jätta. Mis see on?

Ringlev ülevaade

Lühikirjeldus:

Ringlev ülevaade on õppijakeskne rühmatöö meetod, mille käigus õppijate rühmad tegelevad üksteise järel erinevatele küsimustele vastuste otsimisega.

1. 4-8 küsimust on kirjutatud suurtele nummerdatud paberilehtedele ja asetatud eri kohtadele ruumis.
2. Kolme- või neljaliikmelised grupid tegelevad ühe küsimusega. Nad arutlevad selle üle kolm- viis minutit ja kirjutavad vastuse samale lehele.
3. Õpetaja märguande peale liiguvad õpilased järgmise lehe juurde ja loevad, kuidas on küsimusele vastanud eelmised rühmad. Oma kommentaarid lisatakse samale lehele.
4. Märguande peale liigutakse taas edasi ja korratakse tegevust seni, kuni grupp jõuab oma esimese küsimuse juurde tagasi.
5. Järgneb ühine arutelu lehtedel oleva materjali põhjal.

Milliseid eesmärke täidab? <ul style="list-style-type: none">• Õpetab väljendama oma seisukohti ja arvamusi• teadmiste kokkuvõtteks• mitme probleemi üheaegne käsitus• teiste teadmiste kasutamine• kuna kõik arvamused on kohe ja korraga kõigile näha, õpetaja saab:<ul style="list-style-type: none">○ kiiresti reageerida teadmiste ebatäpsusele, ebakõladele või probleemidele○ anda õppijatele täiendavat infot või tekitada arutelu.	Millised probleemid võivad kerkida? <ul style="list-style-type: none">• ei jõuta valmis, ajamahukas• kommentaare ei sõnastata arusaadavalt• rühmas ei jõuta kokkuleppele• üks aktiivne vastab, teised laisklevad• viimastel raske leida midagi uut
Milliseid ettevalmistusi nõuab? <ul style="list-style-type: none">• leia põnevad ja asjasse puutuvad küsimused• varu suuri (A1) paberlehti• varu erinevat värvi markereid – igale rühmale erinev• otsi ruum, mis võimaldab liikumist	Kuidas saab tõhustada, varieerida? Mida teha ohtude elimineerimiseks? <ul style="list-style-type: none">• piiritle vastuste arv: igale lehele leida kaks vastust• kõik ei pruugi vastata kõigile küsimustele – valida 6-st nt 4• maastikumäng• hinda ka rühmas kaasatootamist (anna „lisapunkte“ selle eest

Näide 1. kooliastmest.

Peetrus – lubaduste andmine ja täitmine

Teema sissejuhatuseks tutvustab õpetaja evangeeliumites jutustatud ülestõusmissündmustest ja Peetruse rollist. Sissejuhatuseks võib näidata mõnda temaatilist lühimultifilmi. (Enne ringlevat ülevaadet tuleb kindlasti jutustada Peetruse lugu või näidata temaatilist multifilmi. Nii on õpilastel lihtsam ringleva ülevaate erinevate punktide info põhjal töölehti täita. Viimane punkt on tähtis, kuna seda täites peavad õpilased loo tegevused paigutama ajalisse järgnevusse.)

Seejärel jagab õpetaja õpilased rühmadesse kas värviliste või Peetruse loos esinevate erinevaid sümbolite kujutavate sedelite abil. Rühmas võib liikmeid olla neli kuni viis. Nii palju, kui tuleb rühmi, peab olema ka ette valmistatud erinevaid punkte. Igale rühmale on üks stardipunkt. Ülesande tulemit või selle jooksul tehtavat meeskonnatööd võib hinnata. Ringleva ülevaate töölehti võib anda kogu rühmale kas ühe või igale liikmele oma töölehe. (Kui lastel on erinev kirjutamisoskus, on kirjutamist nõudvate ülesannete puhul parem anda terve rühma peale üks tööleht.)

Ringkäigu alguses selgitab õpetaja õpilastele, et rühmaliikmed peavad toimima ühtse rühmana ning aitama üksteisel ülesandeid lahendada. Igas punktis on ühel rühmal aega olla 5–6 minutit. Selle aja jooksul tuleb lugeda läbi tekst ja lahendada ülesanne teksti põhjal. Kui kõlab märguande (nt heliseb munakell), siis peab liikuma järgmisesse punkti. Enne kui hakatakse ülesannet täitma, valitakse oma rühmaliikmete seast see, kes loeb punktides oleva teksti teistele ette ning kirjutab vastused töölehele.

Igas punktis on suure nädala sündmusi kirjeldavad lühikesed tekstilõigud ning ülesande kirjeldused. (Soovitav on teha pigem rohkem erinevaid punkte, kus õpilastel tuleb lugeda vähem teksti korruga.)

Ühes punktis tuleb leida nt tekstiga seotud õiged asjad töölehe pildilt; teises kirjutada tühikutele puuduvad tähed, et saada teada, mida Peetrus lubas; kolmandas vastata küsimusele, kuidas suutis Peetrus lubadust täita; neljandas lahendada sõnasegadik. Viimane punkt peaks kindlasti olema kõiki punkte kokkuvõttev, nt loovuse punkt. Vaata allpool olevat näidist.

1. punkt. Siimon Peetrus

Siimon oli Kapernauma linnast pärit kalamees. Ühel päeval, kui ta koos oma venna Andreasega järvel kala püüdis, tuli nende juurde rändjutlustaja Jeesus. Ta kutsus neid oma õpilasteks ehk jüngriteks, öeldes neile: „Järgnege mulle!”

Nii said Siimonist ja Andreasest Jeesuse õpilased, kes rändasid temaga koos Iisraelimaal ringi. Kui Jeesuse õpilaste rühma kuulus juba 12 jüngrit, sai Siimonist nende juht. Jeesus andis talle uue nime – Peetrus (see tähendab eesti keeles „kalju, kivi“).

Töölehe ülesanne: Leia pildilt looga sobivad asjad (nt kala, kivi, paat, matkakepp vms).

2. punkt. Peetruse lubadus

Suurel neljapäeval tähistas Jeesus koos oma jüngrite ja sõpradega paasapüha. Sel ajal tähistatakse iisraellaste Egiptuse vangipõlvest vabanemist.

Nad olid salaja ühe Jeesuse sõbra majja läinud, kuna ülempreestrid tahtsid nende õpetaja kinni võtta. Pidasöögi ajal oli Jeesus kurb. Ta vaatas oma jüngrid ja ütles neile: „Täna öösel jätate te kõik mind maha.“

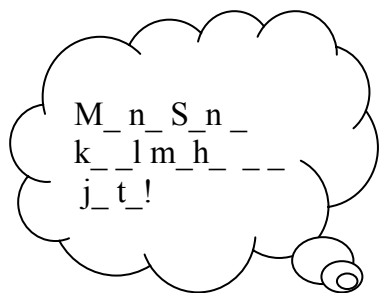
Peetrus kohkus, kuid vastas seepeale: „Mina sind küll maha ei jäta.“ Jeesus aga kostis selle peale: „Täna öösel, enne kui kukk laulab, salgad sina minu kolm korda ära.“

Peetrus aga vastas seepeale: „Mina ei salga sind mitte. Ma annan oma elu sinu eest!“ Kõik teised jüngrid kinnitasid sama, mis Peetruski. Majast lipsas välja aga Juudas ...

Töölehe ülesanne: Vasta küsimusele.

1. Mida lubas Peetrus Jeesusele? Leia jutumullist puuduvad tähed.

3. punkt. Valvepostil

Öösel, kui pidulik õhtusöök oli möödas, läks Jeesus koos oma jüngritega Õlimäele palvetama. Jeesus peatus ühe puu juures ja palus sõpradel koos temaga valvata ning palvetada.

Kuid kõik jüngrid, teiste seas Peetrus, jäid väsimusest magama. Korraga äratas magajaid Jeesuse hüüd: „Tõuske üles! Hakkame minema! Minu reetja on lähedal!“

Ja siis tulidki relvastatud mehed, kelle eesotsas kõndis Juudas. Ta astus otse Jeesuse juurde ja suudles teda tervituseks.

See märk andis Jeesus ära. Jeesus vahistati. Peetrus tahtis mõõgaga vastu hakata, kuid Jeesus ei lubanud. Siis põgenesid kõik jüngrid.

Töölehe ülesanne: Vasta küsimustele.

1. Kirjuta. Mida palus Jeesus oma jüngritel pärast õhtusööki teha?
2. Täida lüngad. Kes andis Jeesuse ära? Mis oli selle teo märgiks?

- - - D - S S - - D - - S

4. punkt. Kukelaul

Kui Jeesus vangistati, järgnes Peetrus Jeesusele ülempreestri maja õuele. Seal peeti kohut Jeesuse üle.

Lökke ääres seisisid teenijad. Kui Peetrus lökke äärde seisma jäi, ütles üks teenijatüdruk talle, et tema on ju Jeesuse kaaslane. Peetrus teeskles, et ta ei saa tema küsimusest aru.

Kuid teinegi teenija teatas Peetrusele osutades valjult: „See mees on üks Jeesuse kaaslastest.“ Peetrus vastas talle kiiresti: „Vannun, et ma ei tunne seda inimest!“ Seepeale tekkis vaidlus ning Peetrus kinnitas kolmandat korda, et ei tunne Jeesust.

Siis kires kukk. Nüüd meenusid Peetrusele Jeesuse sõnad: „Täna öösel, enne kui kukk laulab, salgad sina minu kolm korda ära.“ Ta läks väravast välja ja hakkas kibedasti nutma.

Töölehe ülesanne: Lahenda sõnasegadik ja vasta küsimusele.

1. Mida ütles Peetrus just enne seda, kui kukk kires?

AM IE NETUN DASE MESINIT!

2. Kas Peetrus suutis täita oma lubadust? Miks?

5. punkt. Loovtöö

Iga rühm saab suure paberilehe, mis jaotatakse punktide arvu järgi ruutudeks. Ülesanne on joonistada ühiselt suure nädala sündmustest seeriapilt. Pildid tegevuste kohta peavad olema ajalises järjestuses (punkti üks tegevused pildil nr üks jne. Lihtsustamise mõttes võib õpetaja tahvlile joonistada ruudustiku, millesse kirjutab numברי ja tegevuse; vt allpool). Seeriapilti esitatakse pärast ringkäiku kogu rühmaga teistele õpilastele. Seeriapilte saab hiljem kasutada teema kordamisel.

1. Siimon Peetrus (kaluri ja jüngrri amet)	2. Peetruse lubadus (suur neljapäev)	3. Valvepostil (Jeesuse reetmine ja vangistamine)	4. Kukelaul (kohtumõistmine Jeesuse üle)

Kui loovaks tööks on aega rohkem, võivad lapsed ühe punkti sündmuste kohta joonistada kaks pilti.

Näide 2. kooliastmest. *10 käsku.*

Igal lehel üks käsk. Tuua näide, joonistada pilt vms, millal see käsk on aktuaalne.

Näide 3. kooliastmest. *Budistlikud elureeglid*

Jaga õpilased 4- kuni 5-liikmelistesse rühmadesse. Iga rühm tutvub 5 budistliku elureegluga, mis on erinevates punktides. Õpilased peavad kõik 5 budistlikku reeglit sõnastama positiivsetena (ja enesekohastena) ning seejärel mõtlema, kuidas on see rakendatava kooli- või igapäevaelus Eesti ühiskonnas. (Nt 4. reegel: Vältida valetamist ja halvasti ütlemist. Kõnelen ausalt, kui lahkelt ja lugupidavalt.). Ringleva ülevaate lõpus valivad rühmad endale 1 budistliku elureegli, mille põhjal nad joonistavad või teevad kollaaži tehnikas posterit / plakati „Kõige olulisem elureegel tänapäeval“.

Akadeemiline vaidlus

Akadeemiline vaidlus on selgete reeglitega diskussioonivorm, mis võimaldab kõigil õpilastel osaleda. Kuna osalejad kaitsevad neile määratud seisukohta, mis ei pruugi kokku langeda nende enda omaga, tuleb diskussiooni lõpus tingimata anda võimalus välja öelda oma tegelik arvamus. Töö toimub järgmistes etappides:

1. Akadeemilise vaidluse aluseks on erinevaid seisukohti võimaldav teema. Vaidlusele võib eelneeda tutvumine tekstidega. Seejärel esitatakse väide.
2. Õpilased paigutatakse gruppidesse. Iga grupp omakorda jagatakse kaheks, kus pooled osalised peavad võtma poolt- ja pooled vastuseisukoha. Igaüks paneb individuaalselt kirja põhjendused, mis kinnitavad poolt- või vastuseisukohta olenevalt sellest, mis seisukoht talle määrati.
3. Seejärel moodustatakse uued rühmad erinevate gruppide samal seisukohal olevatest õpilastest, kes võrdlevad ja täiendavad oma seisukohti.
4. Kui osalised on leidnud piisava hulga põhjendusi, alustatakse esialgses rühmas akadeemilist vaidlust. Arutelu lõpus palutakse õppijatel esitada oma tegelik seisukoht.

Milliseid eesmärke täidab? <ul style="list-style-type: none">• Õpetab mõistma erinevaid seisukohti• Aitab leida argumente endast erineva arvamuse kasuks• Aitab kujundada oma seisukohta• Aitab põhjendada oma seisukohta	Millised probleemid võivad kerkida? <ul style="list-style-type: none">• väljutakse rollist, lähtutakse pigem oma arvamuselt• minnakse liiga isiklikuks
Milliseid ettevalmistusi nõuab? <ul style="list-style-type: none">• Leida bipolaarne probleem või tekst• Paljunda tekst või teha probleem arusaadavaks.• Leia rühmatööks sobiv ruum, kus on ümbergrupeerumise võimalus	Kuidas saab tõhustada, varieerida? <ul style="list-style-type: none">• Tekstiga ja ilma• Saab valida, millist seisukohta kaitseb Mida teha ohtude elimineerimiseks? <ul style="list-style-type: none">• Rolli esindajal on mingi atribuut, mis peale akadeemilist vaidlust eemaldatakse

Näide 1. kooliastmest. *Hirm ja turvalisus*

1. rolli esindajale antakse jänese pilt või jänese kõrvad, 2. rolli esindajale hundi pilt.
1. *Hirm on hea: Mida on põhjust karta? Kas hirm võib vahel ka hea olla? Kuidas?*
2. *Hirm on paha: Mis on asjatu hirm? Kuidas hirm segab elu?*

Näide 2. kooliastmest. *Valetamine*

Koputad ühe maja uksele, et küsida teed. Sulle avab kena keskealine sõbralik naisterahvas, kes palub sul sisse astuda. Märkad nurgas antiikset vaasi. Oled kollekttsionäär ja tead, et taoline vaas maksab 2000 krooni. Sa märgid ära kena vaasi ja naine vastab naerdes, et see vana vaas pole talle kunagi meeldinud, kui soovid, võib ta selle sulle müüa. Ta ei ole eriti rikas, kuid ka mitte vaene. Ilmselt ta ei tea vaasi tegelikku väärtust. Sulle meeldib see vaas väga..

Pooled klassis otsivad argumente, et mitte valetada, pooled valetamise poolt. Peale arutelu võib jätkata situatsiooni edasiarendusega:

Peale seda, kui oled vaasi ostnud, näitad seda oma antikvariaadist sõbrale. Sõber ütleb, et see vaas maksab hoopis 20 000. Sul pole nii palju raha. Kas viid vaasi naisele tagasi, et ta saaks vaasi müüa õiglase hinnaga poodi?

Näide 3. kooliastmest. Abordi poolt- ja vastuargumente leida.

Õpilased jagatakse 6 rühmaks, igas rühmas 4 erinevat rolli: isa, ema, tüdruk ja poiss. Iga rühm esindab ühte usulist rühma, rühmale antakse ühine sissejuhatus selle religiooni suhtumisest. Igale õpilane saab ka oma rolli kirjelduse. Kaaluma peaks usulisi, majanduslikke, eetilisi argumente, toetava võrgustiku olemasolu ja kvaliteeti, tervist. 1. etapis on töö individuaalne, siis koonduvad sarnase ülesandega õpilased (1.-3. rühma tüdrukud, 4.-6. rühma emad jne) ning lõpuks minnakse „peredesse”, kus on esindatud 6 erinevat vaadet: kokku saavad 1. ja 4. rühm, 2. ja 5. ning 3. ja 6. rühm).

1. rühm esindab katoliiklasi: veel sündimata inimene on täisväärtuslik inimene. Abort on täiesti keelatud, sest elu on püha. Õigus elule on ülem kui ema õigus. Olles katoliiklased ja tahtes nendeks ka jääda, tahaksite pigem teha aborti. Leidke võimalikult palju põhjendusi aborti tegemiseks.

2. rühm - protestandid (nt luterlased): Veel sündimata laps on potentsiaalne inimene. Abort on mõnikord lubatud. Põhjendus: elu avaldumine. Ema õigused on kombineeritud. Leidke võimalikult palju põhjendusi aborti tegemiseks.

3. rühm - juudid: Veel sündimata laps pole veel inimene. Abort on alati lubatud. Põhjendus: elu kvaliteet. Ema õigus on ülem kui õigus elule. Leidke võimalikult palju põhjendusi aborti tegemiseks.

4. rühm esindab katoliiklasi: veel sündimata inimene on täiesti inimene. Abort on täiesti keelatud, sest elu on püha. Õigus elule on ülem kui ema õigus. Leidke võimalikult palju põhjendusi loote säilitamiseks.

5. rühm - protestandid (nt luterlased): Veel sündimata laps on potentsiaalne inimene. Abort on mõnikord lubatud. Põhjendus: elu avaldumine. Ema õigused on kombineeritud. Leidke võimalikult palju põhjendusi loote säilitamiseks.

6. rühm - juudid: Veel sündimata laps pole veel inimene. Abort on alati lubatud. Põhjendus: elu kvaliteet. Ema õigus on ülem kui õigus elule. Leidke võimalikult palju põhjendusi loote säilitamiseks.

Tütarlaps (15-aastane): *Oled mõne aja eest tutvunud kena noormehega. Ta on sinust pisut vanem. Tunned, et sobite suurepäraselt. Olete armunud. Peale mõnda aega kooselu avastasid, et oled jäänud rasedaks. Käid alles koolis. Mida teha?*

Noormees (19-aastane): *Oled mõne aja eest tutvunud kena neiuga. Ta on sinust pisut noorem. Olete kirglikult armunud ja sa hoolid temast väga. Sel sügisel plaanid astuda kõrgkooli. Sind ootab ees ilus tulevik! Saad teada, et sinu tüdruk ootab last. Kuidas käitud? Mida teha?*

Tüdruku vanemad: Teil on ilus 15-aastane tütar. Ta on armunud ühte kenasse ja viisakasse poissi ning on vahel tema pool ööbinud. See ei ole teie arvates sobilik. Arvate, et nii noorelt loodud suhted ei püsi kuigi kaua. Kardate seda, et teie tütar võib jääda rasedaks. Teie käite tööl ja igat pidi on teie arust mõistlikum, et enne tuleb haridus ja majanduslik iseseisvus saavutada ja alles siis tuleb pere luua.

Kuldvillak

Kuldvillak on suurepärase ja kaasahaarav õpitu kordamise vorm, mis põhineb tuntud telemängul. Tahvlil või PowerPointiga on nähtaval tabel, kus on kirjutatud teemad ja raskusastmed. Õpilased jagatakse rühmadeks. Kordamööda käib tahvli ees üks esindaja. Selle rühma esindaja, kes teab vastust, annab sellest käega märku. Kui õpilane vastust ise ei tea, võib ta minna grupiga konsulteerima. Grupp võib kasutada materjale, kuid vastuse ütlemise õigus on ainult tahvli ees oleval õpilasel, seega peale konsulteerimist peab naasma tahvli ette ning tõstma seal käe. Kui ta on saanud õpetajalt vastamisõiguse, esitab ta vastus kujul „Kes on...” või „Mis on...” Teist korda samale küsimusele sama rühm vastata ei saa. Punktid saab esimesena õigesti vastanu. Vastatud küsimus võetakse tahvlilt ära. Õigesti vastanu nimetab järgmise teema ja küsimuse raskusastme. Punktide arv sõltub küsimuse raskusastmest (100, 200, 300, 400 või 500) ning summeeritakse rühmade kogusummaks.

Näide 1. kooliastmest

Kes ma olen?	Arvud	Pühad: millise püha juurde kuulub?	Kirik
100 Mulle kuulutas ingel, et sünnitan poja, kellele pean panema nimeks Jeesus.	100 Mitme päevaga loodi piibli 1. loomisloos maailm?	100 Värvitud munad	100 Kõige pühamaks peetav koht kirikus
200 Piibli järgi olin mina esimene inimene	200 Mitu inimest läks halastaja samaarlase loos Jeeriko teel pekstud mehest mööda?	200 Kõrvits	200 suur kirikupill
300 Jeesus ütles mulle, et enne kui kukk kireb, salgan ma teda kolm korda. Ma ei uskunud, kuid siiski läks nii	300 Mitmendal päeval loodi 1. loomisloos kalad?	300 Üle lõkke hüppamine	300 koht, kust peetakse jutlust
400 Meie linna tuli Jeesus, kuid mina olin liiga lühike, et teda näha. Sellepärast ronisin puu otsa.	400 Mitu lammast oli „hea karjase” loos?	400 Pajuurvad	400 kiriklik talitus, millega saab kiriku liikmeks
500 Jeesus rääkis minust ühe tähendamissõna. Ma peatusin, et aidata surevat meest. Tema oma rahvusest inimesed aga ei aidanud teda.	500 Mitu päeva on palmipuudepüha ja ülestõusmispüha vahel?	500 Viidi surnuaiale toitu	500 Kõige kõrgema torniga kirik Eestis

Peale mängu saab iga õpilane lehe küsimustega, kuhu kirjutab vastused

ÕPPEMEETODID, MIS TOETAVALD TÖÖD TEKSTIGA

Materjalide rühmitamine

Materjalide rühmitamine on õppemeetod, mille käigus õpilastele antakse materjalid kätte osadena/tükkidena. Paberitel võivad olla ideed, seisukohad, protsessid, definitsioonid, nimed, aastaarvud jms. Need pannakse ümbrikusse ja antakse 2-3-liikmelistele rühmadele. Ülesandeks on ühise arutelu käigus luua süsteem ja selle alusel rühmitada või järjestada või seostada materjalid. Õpilastele võib anda täpse ülesande, millest nad materjalide korrastamisel lähtuma peavad, ent võib jätta ka täieliku vabaduse - ise otsustavad, kuidas nad seda, mis ümbrikus on, grupeerivad. Lõpuks tutvustatakse oma materjalide sisu ja süstematiseerimise põhimõtteid teistele rühmadele.

Milliseid eesmärke täidab? <ul style="list-style-type: none">• Arendab analüüsivõimet• Aitab luua uusi tervikuid• Aitab õpitud süstematiseerida• arendab funktsionaalset lugemisoskust• sunnib mõttega lugema• õpetab suhtlema• õpetab argumenteerima	Millised probleemid võivad kerkida? <ul style="list-style-type: none">• ülesanne liiga raske• ülesanne liiga kerge• puudulik argumenteerimisoskus• ei taotleta konsensust, vaid “sõnaosavam” või liider otsustab• mõni tükk kadunud
Milliseid ettevalmistusi nõuab? <ul style="list-style-type: none">• Eeldab materjali kindla loogilise plaani olemasolu• leia “alateemad”, rühmitamise kategooriad• selgita töö eesmärki Mida peab oskama? <ul style="list-style-type: none">• materjalide valdamine, süstematiseerimisoskus	Kuidas saab tõhustada, varieerida? <ul style="list-style-type: none">• eelistatavad mitmete rühmitamisvõimalustega ülesanded• materjalid erinevatel rühmadel võivad olla samad, ent võivad ka erineda• ülesannet võib kasutada ka individuaalseks õppimiseks• õpilased leiavad ise kategooriad• lisa üleliigseid tükke

Näide 1. kooliastmest. Kristlikud pühad – kordamine

Õpetajal on valmis eraldi paberitel pildid (või kirjeldavad tekstilõigud) pühadest. Igal lehel on üks kristlikku püha kujutav pilt. Lisaks on õpetajal eraldi paberitele kirjutatud nende juurde sobivad pühade nimetused. Õpilased peavad ühendama pildi ja/või kirjeldava tekstilõigu püha nimetusega. Tööd võib teha nii ühiselt tahvli ees, individuaalselt kui ka väikerühmades. Kui õpilane või rühm on oma valiku teinud, tuleb selgitada, miks ühendati vastav pilt valitud püha nimetusega. Õpetaja palub õpilasel jutustada lühidalt lugu, mida pildil kujutatakse, ning selgitada, kuidas see on seotud pühaga.

Ülesanne: Ühenda õige pilt tähtpäeva(de) nimetus(t)ega. (PS! Iga pilt on eraldi lehel.)

Allpool olevate pühade või traditsioonide nimetused tuleb kirjutada või printida kindlasti eraldi lehtedele. Pühasid või traditsioone kujutavad pildid ei tohi olla väga lihtsalt ära tuntavad, vaid peavad lapsele pakkuma natuke peamurdmist ja avastamisrõõmu (ning soovi korral andma uusi teadmisi).

ÜLESTÕUSMISPÜHAD	PERETRADITSIOONID SÜNNIPÄEVAD
HINGEDEAEG	NELIPÜHAD
JAANIPÄEV	JÕULUD

Näide 2. kooliastmest. Halastaja samaarlase lugu

Kirjuta laused õiges järjekorras!

Leviit nägi meest ja ka tema läks teisele poole teed.

Mees sattus röövlite kätte, kes peksid ja röövisid teda ja jätsid ta maha lamama.

Samaarlane pani mehe oma eeslile, viis ta võõrastemajja ja maksis tema.

Preester nägi meest ja ei peatunud, vaid läks teisele poole teed.

Oli kord mees, kes läks Jeruusalemmast Jeerikosse.

Samaarlane nägi meest ja tal hakkas mehest kahju ning ta sidus ta haavad.

Näide 3. kooliastmest.

Maalima usundid – materjalide rühmitamine

Õpilased jaotatakse 3–4-liikmelistesse rühmadesse. Igale rühmale antakse erinevad näidismaterjalid maailma usunditest, nt hinduismi, budismi, judaismi, islami, taoismi jne kohta. Näidismaterjaliks sobivad pildid, kujud, religioossed atribuudid (rist, krutsifiks, märgid Ying ja Yang, Taaveti täht jms), ent õpetaja võib rühmadele jagada ka tekstilõike religioossetest tekstidest või lühikirjeldusi usulistest kommetest. Rühmade ülesanne on asetada sobivad pildid, kujud jms selle religiooni sildi juurde, kuhu see rühmaliikmete arvates sobib. (Kui näitlik materjal on ainult paberil, võib õpetaja lasta õpilastel teha kollaaži või plakati religiooni kohta.)

Kui rühmad on valiku teinud ja religioonide sildid on ühendatud näitlike materjalidega, saab iga rühm kogu klassile selgitada oma valikuid.

Näidis

Maailmausundite nimetused (eraldi lehtedel): hinduism, budism, judaism, kristlus, islam

Pildid (eraldi lehtedel): vt lisaleht

Tekstid (eraldi lehtedel):

1) „Alguses lõi Jumal maa ja taeva.” (Toora; juutlus)

2) „1. Elu on kannatus.

2. Kannatuse põhjus on elujanu.

3. Kannatus lakkab ja uuestisündimiste ringkäik lõpeb, kui elujanu on täielikult kustunud.

4. Elujanu kustutamisele ja valgustatuse saavutamisele viib kaheksaosaline tee.”

(Tripitaka II osa, Dhammapada; budism)

3) „Et inimesi saaks rohkem, lõi ta (brahma) inimsoo oma suust, käsivarrest, reiest ja jalast lõi ta braahmani, kšatrja, vaišja ja šuudra.

Kogu loodu säilitamiseks see ülimalt kirkastunud Olend määras erinevad ametid neile, keda ta oli loonud oma suust, käsivarrest, reiest ja jalast.”

(Manu seadused; hinduism)

4) „Loe oma Issanda nime, kes on loonud, kes on loonud inimese oma hüübinud vereklombist. Loe: sest sinu Issand on õilsaim, tema, kes on õpetanud sulega, õpetanud inimesele seda, mida too ei teadnud. Tõesti, inimene suurustab, sest ta arvab end küllaldase olevat. Jumala juurde viib tee sind tagasi.”

(Koraan; islam)

5) „Et juba mitmed on võtnud kätte kirjutada loo neist asjust, mis meie seas tõsikindlalt on sündinud, nõnda nagu meile on jutustanud need, kes ise on seda näinud algusest ja on olnud sõna sulased, siis olen minagi arvanud heaks algusest peale kõike hoolega uurida ja järgemööda kirja panna sinule, kõrgeauline Teofilos, et sa õpiksid tundma nende asjade kindla tõe, mida sulle on õpetatud.”

(Piibel, Luuka evangeelium; kristlus)

Religioosne atribuutika: rist, krutsifiks, Taaveti täht, poolkuu või islamiriigi lipu näidis, palvehelmed, Buddha kujuke, elevant (jumalakujuke), küünlad jne.

Kahtlased väited

Enne uue materjali uurimist esitatakse käsitletava teema kohta rida väiteid või seisukohti. Iga õppija otsustab, milliste väidetega ta on nõus ja millistega mitte.

Pärast materjali läbitöötamist (teksti lugemine, loeng, arutelu vms) loevad õppijad uuesti samu väiteid ja otsustavad, millisel seisukohal nad nüüd on.

Järgneb ühine arutelu, seisukohtade põhjendamine või faktide täpsustamine.

Milliseid eesmärke täidab? <ul style="list-style-type: none">• Aitab teadvustada eelteadmisi ja (eel)arvamusi• Hõlbustab teksti tähelepanelikku lugemist või kuulamist• arendab analüüsi oskust• arendab oma seisukoha põhjendamist• uued teadmised	Millised probleemid võivad kerkida? <ul style="list-style-type: none">• väited pole verifitseeritavad• materjal, mille kohta küsimusi pole, jääb tähelepanuta• satub masendusse, kuna arvab, et peab kohe kõik õigesti vastama
Milliseid ettevalmistusi nõuab? Mida peab oskama? <ul style="list-style-type: none">• valmistada ette tööleht• vali oma loengust olulised teadmised• selgita välja eelarvamused ja kasuta neid väidetes• kontroll ja kinnistamine	Kuidas saab tõhustada, varieerida? Mida teha ohtude elimineerimiseks? <ul style="list-style-type: none">• Paarides võrreldakse naabriga, arutletakse erinevuste üle• Kasuta uue aine sissejuhatavas tunnis õpilaste teadmiste ja suhtumistega tutvumiseks• Kasuta kontrolltöö ühe osana

Näide 1. kooliastmest. *Hingedeae*

Õigele lausele joonista taha naeratavat 😊, valele aga kurb nägu ☹!

1. *Hingedeae on oktoobris- novembris.*
2. *Hingedeajal ootasid vanad eestlased koju koeri, kasse ja kariloomi.*
3. *Vanasti hingedeajal oldi kogu hingedeaja vältel surnuaial sugulaste haudadel.*
4. *Hingedeajal meeldis vanadel eestlastel eriti mõistatada*
5. *Hingedepäeval maeti kõik surnud.*
6. *Hingedele viidi toitu, et neil kõhud täis saaksid.*

Näide 2. kooliastmest. *Erinevad reeglid ja seadused*

Milline alljärgnevatest on inimõigus ÜRO inimõiguste deklaratsioonis?

- *õigus tundidest puududa*
- *õigus nälja korral varastada*
- *õigus usuvadusele*
- *õigus võimalikult heale tervisele*
- *õigus olla peol nii kaua kui endale meeldib*
- *õigus kirjavahetuse puutumatusse*
- *õigus pahale tujule*
- *õigus tappa enesekaitse eesmärgil*

Näide 3. kooliastmest. *Kristlikud sümbolid*

Harjutus sobib nii enne kristluse käsitlemist kui ka peale kristluse teema lõppu kontrolltöök (või selle osaks).

Leia igast alljärgneva küsimuse 4 vastusevariandist 1 õige vastus. (Kuna väited on lõbusad, oleks hea, lisada väidete juurde lõbusad pildid või kujundada küsimused koomiliste pildiseeriatena.)

1. Miks on ankur kristlik sümbol?

- a) Sest kirik on paigale ankurdatud.
- b) Sest see (kui usk) segab argipäevas (ripub kaelas nagu ankur)
- c) Sest see (kui armastus) takistab egoismi.
- d) Sest see (kui lootus) pakub ohus kindlustunnet. (õige vastus d)

2. Miks on kala kristlik sümbol?

- a) Sest kristlane peab suu pidama.
- b) sest kirik käitub alati rahulikult.
- c) Sest sõnas kala peitub sõnum. (kr k ἰχθύς - akronüüm väljendist "Ἰησοῦς Χριστὸς Θεοῦ Ὑιὸς Σωτὴρ" „Jeesus Kristus, jumala Poeg, Päästja”)
- d) sest kristlane ei tohi kristliku liikumise rivist kõrvale kalduda (õigevastus c.)

3. Miks on mõõk kristlik sümbol?

- a) Kuna kirik peab võitlema materiaalsete raskustega.
 - b) Kuna mõned apostlid olid samuraid.
- c) Kuna kristlased peavad oma usku tule ja mõõgaga levitama.
- d) Eksituse ja tõe eraldamise käsk. (õige: d)

4. Miks on võti kristlik sümbol?

- a) kuna Jeesus kõneles sellest Peetrusega.
- b) Kuna kiriku ukсед on kogu aeg lukus.
- c) Kuna kirikuõpetaja kõneleb meelsasti šifreeritult.
- d) kuna muu-usuliste ees tuleb ukсед lukustada. (õige: a)

5. Miks on täht kristlik sümbol?

- a) sest kõik kirikuõpetajad on ehtsad staarid.
- b) kuna kirik meenutab endisi hiilgeaegu.
- c) kuna kristlased tunnevad end maa peal olevat nagu teisel planeedil.
- d) Kuna täht näitas teed Messia juurde. (õige: d)

Õppimispäevik

Õppimispäevik on vahend, mis aitab kaasa metakognitiivsete oskuste arendamisele ning oma õppimise suunamisele. Õppimispäevik on väga isikupärane lähenemine õpitavale materjalile, kuna selles saavad kokku konspekti ja päeviku omadused. Tunnis õpitu seostatakse oma endiste kogemuste, mujalt loetuga, muu teadmiselega. Üles kirjutatu võib olla täiendav või kriitiline, mainitakse ka seda, mis jäi selgusetuks või veidraks. See sisaldab isiklikke seisukohti, arvamusi, raskusi õppimises jne. Kui õppimispäevikut hinnatakse, peaks õpetaja andma tagasisidet kindlasti rohkem kui üks kord, et õpilasel oleks võimalik oma vigadest õppida ning näidata ennast heast küljest. Hinnatakse ainult viimasel korral, vahepeal antakse ainult sõnalist (so pikemat) tagasisidet, milles on välja toodud tugevad ja arendamist vajavad küljed, ettepanekud ja kommentaarid, mis aitavad õpilast eneseanalüüsil

Milliseid eesmärke täidab? <ul style="list-style-type: none">• loob isikliku suhte õpitava materjaliga• saab jälgida oma muutusi ja arengut• aitab püstitada endale eesmärke ja kavandada nende saavutamist• aitab teadvustada endale oma võimeid ja oskusi• arendab metakognitsiooni• motiveerib• õppija analüüsib ja reflekteerib oma õppimist ja arengut.• Paneb vastutama oma õppimisprotsessi eest;• Aitab reflekteerida oma õppimist;	Millised probleemid võivad kerkida? <ul style="list-style-type: none">• Raske hinnata• Ajamahukas tagasiside andmisel• Subjektiivsus• Õpilased ei oska iseenda õppimist analüüsida• Õpilased ei oska ennast väljendada (nt nooremad)• Õpilased kardavad oma mõtteid avaldada• Õppimispäevik võib muutuda „pihtimustevihikuks“
Milliseid ettevalmistusi nõuab? <ul style="list-style-type: none">• tööta välja hindamiskriteeriumid ja -juhendid Mida peab oskama? <ul style="list-style-type: none">• tunnusta ja hinda iga õpilase personaalset arengut• Suunamise oskus, kui meetod on õpilastele uus• selgitada, mida tuleb õpilasel oma õppeprotsessis muuta / tähele panna• motiveerida õpilasi päevikut ja eneseanalüüsi tegema• juhendada, kuidas õpilane oma õppeprotsessi analüüsima ning millele peab seejuures tähelepanu pöörama	Kuidas saab tõhustada, varieerida? <ul style="list-style-type: none">• Õppimispäevikut täidetakse igal tunnil / iga teema lõpetuseks / kursuse alguses ja lõpus• Õpilased saavad üksteise päevikuid kommenteerida (peab olema ette teada ja mikrokliima klassis väga hea) Mida teha ohtude elimineerimiseks? <ul style="list-style-type: none">• anna adekvaatset tagasisidet• Koos ülesandega anna kriteeriumid, millest lähtuvalt õppimispäevikuid hindad• rõhuta, et õppimispäeviku info / sisu on teada vaid talle („jääb saladuseks“) ja nende sisu ei kuulu avalikustamisele.

Hindamis- ja tagasiside protsessi võivad olla kaasatud ka õpilased, see õpetab analüüsima õppimispäeviku vastavust etteantud kriteeriumitele. Sel juhul on vastavalt kokku lepitud kohe algusest peale, et ei kirjutataks sellist, mida ei taheta teistele näidata ning algusest peale peavad

olema antud ka kriteeriumid, mille järgi tööd hinnatakse. Juhul, kui eesmärgiks on isiklikum ja ehk ka ausam päevik, peaks õppimispäevikut analüüsima siiski ainult õpetaja.

Kursuse alguses tasub igal õppijal endalt küsida:

- *Mida ootan selle aasta usundiõpetuse tundidest?*
- *Milliseid teemasid on mulle olulised ja huvitavad?*
- *Kuidas tahan neid omandada?*

Ühelt poolt on see oluline õpilasele endale – eesmärk, mis on püstitatud on hõlpsamini saavutatav kui püstitamata eesmärk ning samas on see proovikivi ka õpetajale – kuivõrd on ta valmis arvestama õpilase soovide või vajadustega. Taolised eesmärgid tasub kirjutada üles, et nende juurde aegajalt tagasi tulla.

Kursuse lõpul vastatakse püstitatud eesmärkidest lähtuvalt järgmistele küsimustele:

- *Milline ootus või endale seatud eesmärk täitus kõige paremini? Miks? Mis oleks paremini aidanud saavutada püstitatud eesmäärke?*
- *Milline oli motivatsioon õppimise jooksul? Miks?*
- *Mis oli õpetlik? Mis oli raske? Miks?*
- *Millistest meetoditest innustusid enim? Mis oleks teisiti olla? Miks?*

Näide 1. kooliastmest.

Sinu sõber puudus tänasest tunnist. Kirjuta sõbrale kiri, milles räägid, millest ta ilma jäi. Kirjuta talle ka sellest, millest sa hästi aru ei saanud.

Näide 2. kooliastmest.

Vali igast küsimuste paarist üks, millele vastata!

■ *Minule oli uus, et ...*

■ *Mulle meeldis mõte, et*

■ *Ei saanud aru ...*

■ *Tahaksin küsida...*

■ *Olen eriarvamusel...*

■ *Enne arvasin, et....*

Näide 3. kooliastmest. Rühmatöö kohta

Hinda rühma:

- *Kuidas toimis teie rühmas koostöö?*
- *Millised olid sinu arust parimad seisukohad, milleni ühiselt jõudsite?*
- *Mis oleks aidanud teil paremini toimida?*

Hinda ennast:

- *Kuidas toimised rühmas?*
- *Kuidas mõjutasid õhustikku? Kuidas oskasid innustada teisi?*
- *Mis sul õnnestus?*
- *Mida õppisid?*
- *Mis tekitas raskusi?*

Näited erinevas kooliastmete tundidest

I kooliaste

Teema: Budism. „Inimese elu ja kannatused”

1. Sissejuhatav vestlus (3–5 min)

a. Mis tunded sinus tekivad, kui näed vana meest või naist / surnud inimest (nt televiisorist) / tänaval kerjavat inimest / erakut?

b. Kuidas käitud, kui kohtud nendega?

2. Siddhatra Gautama loo jutustamine piltidega (5 min)

3. Rolli- ja lauamäng „Rikkad ja vaesed” (25–30 min)

Õpetaja on joonistanud enne tunni algust tahvlile ruudustiku, kus on numbrid 1–30. (Kui klassis on magnettahtvel, saab nuppudena kasutada värvilisi või erikujuga magneteid.) Õpilased jaotatakse 2–3-liikmelistesse rühmadesse ning iga rühm tõmbab sedelitest sildi: kas „rikas” või „vaene”. Õpetaja selgitab, et nüüd algab mäng „Rikas ja vaene”. Iga rühm peab tegutsema või käituma sedelil oleva rolli järgi, st kas rikka või vaesena. Seejärel lepitakse kokku, milline rühm saab missuguse magneti. Iga rühm saab kordamööda visata pehmet pallitaolist täringut. Nuppe tahvil liigutab igast rühmast üks esindaja. Õpetaja loeb ette numbrite tähendused ja juhised. Mängunuppe liigutatakse vastavalt oma rollile edasi või tagasi. Õpetaja rõhutab, et tegemist on **rollimänguga**, mille eesmärk on kogeda erinevaid olukordi ning saada aru inimeste kannatustest.

Numbrid ja juhised (neid võib vähendada, kui tundub, et aega napib. Võib muuta ka numbrite tähendusi tunni eesmärkide ja laste teadmiste põhjal ning arengule sobivaks)

1

RIKAS

Sündisid ilusas sünnitusmajas ja saad kohe puhtad mähkmed ning kallid riided selga. Sulle tehakse kaitsesüst nakkushaiguste vastu. Kui saad täringul nr 6, kõnni 3 sammu edasi.

VAENE

Sündisid oma pere 6. lapsena. Vanemad rõõmustavad väga sinu sünni üle, kuid nad on vaesed ja neil jätkub hädavaevu raha laste toitmiseks. Saad endale venna kasutatud mähkmed. Kaitsesüstimist pead ootama, kuni vanemad raha koguvad. Jääd 1 viskevooru vahele.

4

RIKAS

Saad parimat toitu. Sul avastatakse piima talumatus (allergia) ja sa jääd haigeks. Vanemad lähevad sinuga uuringutele. Astu 1 samm tagasi.

VAENE

Toitu ei jätku kõigile lastele peres. Sind saadetakse koos õdede ja vendadega tänavale kerjama. Üks budistlik kõrgest soost naine annab sulle suure summa raha, millest jätkub perele pikaks ajaks toidu ja riiete jaoks. Astu 3 sammu edasi.

7

RIKAS

Sinu vanemad on budistid. Täna toimub pidulik tseremoonia: sinust saab budist. Sind riietatakse esmalt kaunitesse kuningapojarõivastesse, siis kollasesse mungarüüsesse ning aetakse pea paljaks. Jääd terveks aastaks kloostriisse munkade õpetust kuulama. Jääd 2 korda vahele.

VAENE

Sinu vanemad on budistid. Täna toimub pidulik tseremoonia: sinust saab budist. Sind riietatakse esmalt kaunitesse kuningapojarõivastesse, siis kollasesse mungarüüsesse ning aetakse pea paljaks. Jääd üheks nädalaks kloostriisse munkade õpetust kuulama. Jääd 1 kord vahele.

12

RIKAS

Lähed templisse Buddha õpetuse üle mõtisklema. Viid Buddha kuju juurde maiustusi, lilli ja puuvilju. Kummardad ja austad ka munki. Loodad leida teed, kuidas vähendada enda ja teiste elus kannatusi. Saad edasi, kui veeretad nr 1–5.

VAENE

Lähed templisse Buddha õpetuse üle mõtisklema. Sul ei ole raha osta lilli, maiustusi ega puuvilju, kuid sa kummardad sügava austusega munkade ees ja jääd mediteerima. Püüad leida moodust, kuidas vältida halbu tegusid ja mõtteid. Saad edasi, kui veeretad nr 1–5.

16

RIKAS

Oled saanud täisealiseks ning mõistnud, et kannatus on inimese elu lahutamatu osa. Soovist saada rohkem teadmisi Buddha õpetuse ja munkade juhatusel otsustad lennata Tiibetisse, et mõnda aega kloostriis õppida ning elu üle järele mõelda (mediteerida). Teel Tiibetisse teeb lennuk hädamaandumise. Jääd ootama lennuki remontimist. Jääd 1 viskevooru vahele.

VAENE

Soovid vähendada elusolendite kannatusi ja teha häid tegusid. Otsustad minna vabatahtlikuna tööle elevantide haiglasse (Tiibetisse), mida peavad budisti nunnad. Sul ei ole raha lennupileti jaoks, sõidad bussiga. Mägiteel läheb buss katki. Jätkad teekonda jalgsi. Saad edasi numbriga 1–4.

20

RIKAS

Oled armunud! Lenda 3 sammu edasi!

VAENE

Oled armunud! Lenda 3 sammu edasi!

25

RIKAS

Otsustad abielluda oma armsamaga. Teile korraldatakse uhked pulmad. Oled õnnelik. Astu 3 sammu edasi.

VAENE

Sinu armsam jätab su maha, sest ta leidis uue rikka kaaslase. Otsustad hakata mungaks, et pääseda kannatustest. Lähed kloostriisse elama. Astu 3 sammu edasi.

30

RIKAS

Sul on lapsed, kelle kasvatamine on keeruline. Sul on erimeelsusi oma tütreaga, kes soovib kooli pooleli jätta. Olete teineteisele öelnud palju halbu sõnu. Soovid ennast parandada ning otsustad annetada budistliku kloostri munkadele eluks ja toiduks raha. Saad edasi nr 1–4.

VAENE

Oled munk budistlikus kloostri. Õpetad tavalistele inimestele budistlikke tarkusi ja mõtiskled pidevalt elu üle. Oled parasjagu mediteerimas, kui saabub NIRVAANA. Saad edasi 6 sammu.

4. Vestlus

1. Kuidas tundsid end mängu ajal? (Eraldi vastavad rikkad ja vaesed.)
2. Mis põhjustab inimese elus kannatusi ja piinasid?
3. Kas kannatusi on vaja või mitte? Miks?
4. Kuidas on võimalik kannatusi vähendada, leevendada? Kuidas käitud sina?

Näide II kooliastme tunnist

Teema: Tähelepanelikkus ja hoolivus

1. Sissejuhatus (5–10 min)

Õpetaja selgitab tunni alguses õpilastele, et tutvutakse puudega inimeste eluga ning toimub „Riigikogu invatund”. Seejärel tõmbavad õpilased endale sedeli rolliga (nt pime, kurt, ühe jalaga, ühe käega, vaimse puudega jne) ning vajalikud vahendid rolli sisseelamiseks (nt side suu kinni panemiseks, side käe või jala kinni sidumiseks, kõrvatropid, sall silmade kinni sidumiseks vms).

1. Rollimäng-rühmatöö „Parlamendiliikmete töö komisjonides” (10 min)

Kui õpilased on oma rolli sisse elanud, jaotatakse nad rühmadesse nii, et igasse rühma satub erineva „puudega” liige, ning algab „töö komisjonides”. Õpetaja jagab õpilastele töölehed, kus on vastavasisulised ülesanded, mis tuleb rühmaliikmetel lahendada ühiselt (nt kui pime ei näe,

peab keegi ülesande teksti ette lugema jne). Kui rühmatöö aeg on läbi, palub õpetaja õpilastel oma rollidest välja tulla. Algab töö õpilaste parlamendis.

2. Iseseisev töö „Õpilaste parlament” (20 min)

Õpetaja selgitab, et nüüd algab töö parlamendis. Iga õpilane võib hääletada. Otsused saab langetada aga siis, kui vähemalt 51% õpilastest on nõus. Samas võib õpetaja, kes on presidendi rollis, otsused tagasi lükata, kui need on vastuolus põhiseaduse, üldiste moraalinormide või 10 käsuga. President võib tagasi lükata otsused, mis võivad kahjustada kellegi heaolu või muul moel kedagi solvata või haavata.

Seejärel kuvab õpetaja tahvlile slaidi:

„Päevakord

1. Häältelugejate valimine (kuni 2 last)
2. Puudega inimeste elu parandamine
3. Muud küsimused”

Pärast häältelugejate valimist kuvab õpetaja tahvlile järgmise slaidi:

„Kuidas saab parandada abivajajate ja puudega inimeste eluolu?

ETTEPANEKUD:”

Kolmandal slaidil on „Probleemsed küsimused:

1. Poeskäik
2. Bussiga sõitmine
3. Töökoht
4. Sõprade leidmine
5. Karistused seaduste eirajatele”

4. Vestlus

Kui otsused on läbi arutatud ja langetatud, siis vesteldakse.

1. Kuidas tundsid end puudega inimese rollis? Kas kaaslased aitasid sind?
2. Kas ja kuidas mõjutas rollis olemine sinu otsuseid parlamendis?
3. Miks peab märkama ja aitama abivajajat / puudega inimest?

Näide III kooliastme usundiõpetuse tundide tsüklist: Islam

1. tund. Sissejuhatus (3-5 min)

Õpetaja on enne tunni algust asetanud iga õpilase lauale värvilised sedelid. Iga värv tähistab 1 teemat (vt allpool). Õpetaja selgitab õpilastele, et tänases tunnis alustatakse islami usku tutvustavate filmiklippide tegemist. Nende filmide tegemine on hindeline. Hindamine toimub järgnevaid asju arvesse võttes: 1. oma alateema tutvustamise oskus, 2. rühmatöö oskus, 3. loov lähenemine. Filmide tegemine toimub 3 etapis: 1. Iseseisev teksti uurimine, 2. süžee ja stsenaariumi kirjutamine, 3. lavastamine ning filmimine. Kõige viimasena toimub filmide esilinastus ja seminar.

Iseseisev teksti uurimine (kuni 10 min)

Õpetaja kirjutab tahvlile teemad sedelite värvide järgi. Siis palub igalühel lugeda läbi islami materjal oma teema kohta ning vastata töölehtedel olevatele küsimustele. Loengumaterjali põhjal tehtud töölehed jaotavad laiali korrapidajad.

Teemad on järgmised:

- **Sinine** - Inimese elukaar ja rituaalid
- **Punane** - Ettekujutus surmajärgsest. Elu mõte
- **Kollane** - Igapäevane usuelu
- **Roheline** - Olulisemad pühad

Küsimused teemade kohta:

1. Mida uut said teada?
2. Millisest avastusest tahaksid kindlasti teistele rääkida? Miks?

(Jagamise aluseks on, et klassis on 30 õpilast. Seega toimub filmi tegemine 7- või 8-liikmelistes rühmades, olenevalt teema ulatusest.)

Rühmatöö sissejuhatus (3-5 min)

Õpilased moodustavad rühmad vastavalt teemadele (värvidele). Kui õpilased on rühmadesse jagunenud ja rahunenud, selgitab õpetaja, et nüüd tuleb neil ühiselt välja mõelda, millest nad oma filmis rääkida tahavad. Siis tuleb kirja panna tegevuste käik ja põhipunktid, millest räägitakse. (Kes soovivad võivad kirjutada valmis ka osatäitjate tekstid). Veel tuleb õpilastel jagada oma rühmas ülesanded: nt kes filmib, kes on helitehnik, kes näitlevad, kes tutvustab filmi seminaril jne. Lisaks sellele tuleb valida enda filmile žanri, millisest vaatenurgast nad läheneda soovivad. Kas: õudus-, põnevus-, dokumentaal-, komöödia-, draama- või mängufilm. (Kui väga suureks vaidluseks läheb, siis laseb õpetaja õpilastel loosiga endale žanri nime tõmmata). Seejärel ütleb, et filmiklippide ajaline kestvus on 3 kuni 5 minutit. Õpetaja rõhutab, et rühmatööna tehtav filmi klipp peab näitab õpilaste arusaamist oma teemast ja filmide esitlemisel järgmisel tunnil arutleb kogu klass seminaris tehtud tööde üle. Rühmatöö tööde järjestus ja tähtsam info selle tegemise kohta, kirjutab õpetaja tahvlile märksõnadega. Nendele rühmadele, kes millestki aru ei saanud, selgitab veel.

Töö rühmades – Stsenariumi kirjutamine (10-15 min)

Õpilased visandavad filmi stsenaariumi või panevad punktadena kirja, kuidas ja mida filmida soovivad. (Õpetaja võib aidata stsenaariumi kirjutada ning ideedega aidata, kui mõni rühm jääb hätta.) Stsenaariumi kirjutamise juures rõhutab õpetaja, et õpilased tooksid oma tööga välja olulisemad punktid oma teemast. Kui õpilased jäävad põhipunktide väljatoomisega hätta, siis suunab õpetaja rühmaliikmeid.

PS! Stsenaariumi kirjutamise aeg võib ka lühem olla, sõltub sellest, kui kiiresti rühmad oma ettevalmistustööd tehtud saavad. Need rühmad, kes on oma filmi stsenaariumi valmis saanud võivad hakata läbi mängima stsenaariume.

Aga siiski jälgib õpetaja, et rühmad enam-vähem üheaegselt oma stsenaariumid valmis saaksid, et ei tekis väga suurt lärmi ja segadust.

Filmi tutvustuse kirjutamine (5 min)

Õpetaja palub seminari jaoks igal rühmal koostada mõnelauselise tutvustuse oma filmi ja teema kohta ning see üles kirjutada oma stsenaariumilehtedele.

Kokkuvõte (2-3 min)

Õpetaja kogub tunni lõpul kokku rühmade filmi stsenaariumid (et need järgmisel tunni koju ei ununeks või kaduma ei läheks) ja lepib õpilastega kokku, kus järgmisel tunnil filmivõtted toimuvad. Jaotatakse ära ka, kes mida filmimise jaoks kaasa võtab. Nt kas, kellegi on huvitavat muusikat, rekvisiite, videokaamera vms vajalikku. Õpetaja teeb nimekirja, kes, mida kaasa toob. Lõpuks on õpilastel võimalus veel küsimusi esitada.

2. tund. Sissejuhatus (5 min)

Õpetaja kutsub enda juurde rühmade esindajad värvide kaupa ning annab neile nende stsenaariumid. Nüüd uurib õpetaja, kas kõik, kes midagi lubasid kaasa võtta, on oma lubadusi ka pidanud. (igaks juhuks on õpetaja ka varunud vajaminevaid asju, vt ainekava).

Seejärel kutsub õpetaja enda juurde need õpilased, kes filmivad tegevusi ja annab neile videokaameraid. (Kui videokaameraid ei saa, siis võib kasutada ka digitaalseid fotokaameraid). Rõhutab veel kord, et rühmatöodes hinnatakse ka koostöötegemise oskust.

Filmide lavastamine (10-15 min)

Enne rühmatöö algust saavad rühmade esindajad varuda endale vajalikke rõivaid, rekvisiite jms mida nad vajavad filmiklippide tegemiseks. Seejärel võivad õpilased alustada süžeede läbi mängimist. Õpetaja soovib enne tegevuse – filmimise – algust kõigil rühmadel kindlasti kasvõi korra läbi mängida oma filmiklipi sisu. Samuti tuleb ta meelde, et filmi tegemine on hindeline.

Filmimine (20 min)

Õpilased filmivad oma ettevalmistatud klippe. Kui tekib tehnilisi vms probleeme, siis aitab õpetaja neid lahendada.

Kokkuvõte

Õpetaja kogub kokku kõigi õpilaste valmis filmimaterjali ning muud vajalikud abimaterjalid. Tuleb meelde, et järgmisel tunnil tuleb õpilastel ka oma filme tutvustada auditooriumi ees. Ettekannete – tutvustuse tegijatel soovib kodus peegli ees veidi oma teksti harjutada, seda mitu korda kõva häälega läbi lugedes.

3. tund. Sissejuhatus (1-2 minutit)

(Õpetaja on vajaliku tehnika enne tundi valmis seadnud.) Lepitakse rühmadega kokku filmiklippide lühitutvustamise järjekord, mille õpetaja või mõni vabatahtlik õpilane kirjutab tahvlile. Õpetaja meenutab, et iga ettekande ja filmiklipi esitluse jaoks on igal rühmal aega 5 minutit. Korrapidajad jagavad kõigile õpilastele enne esitluse algust laiali seminari kavalehed alapunktidega.

Seminari kava:

- Millist sõnumit filmiklipp edasi andis?
- Mida uut said filmiklipist teada?
- Milliseid küsimusi see sinus tekitas?
- Kuidas andis filmiklipp alateemat edasi?

Õpetaja õhutab osalejaid tegema märkmeid kogu esilinastuse vältel ning kirjutama üles küsimusi ning mõtteid. Õpetaja selgitab, mida seminar tähendab ning millised reeglid kehtivad. Õpetaja rõhutab, et seminaril aktiivne osalemine mõjutab ka kursuse lõpliku hinde kujunemist. Enne esilinastuse algust lepitakse kokku, millises järjekorras rühmad oma töid tutvustavad. Esinejate järjekord kirjutatakse tahvlile.

Filmiklippide esilinastus ja seminar (maks. 35 min)

Iga rühma esindaja tutvustab enne oma filmiklipi esitlust mõne sõnaga teemat, mille põhjal nende rühm filmi tegi. Peale igat filmi toimub arutelu antud teemal. Õpilased võivad esitada küsimusi filmitegijatele. Õpetaja juhib arutelu käigus tähelepanu olulisematele asjadele, kui õpilased neid ise ei ole märganud. Seminari lõpus võivad õpilased esitada veel täiendavaid küsimusi õpetajale.

Kokkuvõte (5 min)

Õpetaja annab kõigile rühmadele suulise tagasiside. Ta ütleb, et selline ettevõtmine liitis klassi ühtseks *umma*´ks – islami kogukonnaks. Seminari ajal tehtud märkmed soovib õpetaja õpimappi köita. Samuti annab ta teada, et teema lõpeb maastikumänguga, milles on „häid hindeid saada“ ehk auhindu võimalik võita. Ta lepib ka kokku, kus maastikumäng toimub.

4. tund. Sissejuhatus (7- 10 min)

Õpetaja kutsub enda juurde 10 vabatahtlikku noort. (Nt need, kes ei tohi tervislikel põhjustel joosta.) Seejärel palub õpilastel moodustada paarid ning jagab kõigile vastuste kirjutamiseks ruudustikuga kaardid. Vabatahtlikele annab igaühele 1 küsimusega lehe ja eelmise punkti õige vastuse variandiga paberi ning pliiatsi, seletab reeglid ning saadab iga vabatahtliku kindlaks määratud punktimääratud ootama mängusosalejaid. Seejärel seletab õpetaja õpilastele mängureeglid. Õpilased jooksevad paarides. Igas punktis on 1 küsimus, millel on 3 vastusevarianti, nendest tuleb valida 1 õige, kirjutada see ruudustikku selle peatuspunkti numbriga alla, kus olid ja joosta järgmisesse peatusesse. Järgmises peatuses saab vastata järgmisele küsimusele, aga alles siis kui eelmise punkti vastus on õigeks osutunud. Kui valitud vastusevariant on vale, tuleb tagasi joosta eelmisesse punkti. „Tähele tuleb panna ka seda, et kui 1 paar on juba mõnes punktis ees, siis ei tohi teine paar sinna punkti minna enne kui eesolevad on lahkunud. Oluline on vastata kõigile küsimustele õigesti. (1. punkt on õpetaja juures.)

Mängu käik

Orienteerumisvõistlus, mis toimub paaris teatejooksuna aja peale. Paarid saadetakse minutiliste vaheaegadega teele. Võistluspaar saab enda ette esimeses punktis kirjaliku küsimuse, millel on 3 vastusevarianti: 1, 2, 3. Paar valib mõne nendest vastusevariantidest ja viib vastuse numbriga järgmisse peatuspunkti. Kui vastus on õige, saab paar vastata järgmisele küsimusele. Kui vastus on vale, peavad nad tagasi minema esimesse punkti ja arvama uuesti. Kui seegi on vale, siis tuleb ka kolmandat kord tagasi tulla.

Võistluses on võimalik, et mõni aeglane paar vastab küsimustele õigesti ning nad võidavad.

Teine on selline, et nad saavad stardist kaasa pappsedeli, mis on võistluskaart. Sellele kaardile märgivad peatustesolevad vahid paari vastusevariandi. Punktivahid teavad, millist vastust nad ootavad eelmisest peatusest. Samuti juhatavad järgmisesse punkti.

Küsimused:

Millises linnas Muhamed sündis? (1. punkt)

- 1) Mediina
- 2) Meka
- 3) Kairo

Mida tähendab koraan? (2. punkt)

- 1) raamatud
- 2) kirjutus
- 3) retsiteerimine

Kui palju suurasid on koraanis? (3. punkt)

- 1) 60
- 2) 112
- 3) 114

Milline väide on islami usu järgi õige? (4. punkt)

- 1) Muhamed oli Allahi ainus prohvet
- 2) Muhamed oli viimane prohvetite seast
- 3) peale Muhamedi olid prohvetid veel ainult Aabraham, Mooses ja Joosep

Mis on hadidh? (5. punkt)

- 1) raamat, mis sisaldab islami seadusi
- 2) jutustused prohvet Muhamedi ütlustest ja tegudest
- 3) kirjade kogu islami algusaegadest

Kuidas nimetati Muhamedi põgenemist Mekast Mediinasse? (6. punkt)

- 1) hadž
- 2) hidžra
- 3) salat

Saum ehk paastumine ramadaanikuul on islami neljas samm. Milline alljärgnevaist vastustest iseloomustab kõige enam selle kuu eesmärki? (7. punkt)

- 1) paastuda mõnda aega selleks, et oleks kaastunnet vaeste ja nälgivate vastu
- 2) paastuda ja palvetada päevasel ajal, et omandada kontrolli oma ihu üle, palvetada Allahi poole ning annetada vaestele
- 3) paastuda, et olla valmis islami eest kannatama, selle asemel võib annetada raha vaestele

Milline püha lõpetab ramadaanikuu paastu? (8.punkt)

- 1) Id al-fitr
- 2) Ohverdamispüha
- 3) Rändamispüha

Väeöö tähistab... (9.punkt)

- 1) prohveti öist rännakut Jeruusalemma
- 2) prohveti sünnipäeva
- 3) ööd, mil prohvetile ilmutati esimene lõik koraanist
- 4) palverännaku esimest päeva Mekas

Palve (salat) on üks islami alussammastest. Mida peab enne palvetamist kindlasti tegema? (10.punkt)

- 1) minema mošeesse
- 2) annetama raha heategevuseks
- 3) unustama kõik enda umber
- 4) pesema end rituaalselt

Milline sõna tähistab islami kogukonda, islamiusuliste peret? (11.punkt)

- 1) hadž
- 2) imaam
- 3) kalifaat
- 4) umma